

Utgiftsområde 18

Samhällsplanering,
bostadsförsörjning och byggande
samt konsumentpolitik

Utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.....	7
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	7
2.2	Utgiftsutveckling.....	8
2.3	Skatteutgifter	9
2.4	Mål för utgiftsområdet.....	10
3	Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriiverksamhet.....	11
3.1	Mål för området.....	11
3.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	11
3.3	Resultatredovisning.....	11
3.3.1	Goda förutsättningar för hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling	11
3.3.2	Goda och hållbara livsmiljöer.....	16
3.3.3	Hållbarhet i byggande och förvaltning.....	19
3.3.4	En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling.....	22
3.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	26
3.4.1	Effektivare samhällsbyggnadsprocess gynnar bostadsbyggandet	26
3.4.2	Statliga insatser bidrar till goda och hållbara livsmiljöer	26
3.4.3	Boverkets arbete bidrar till en effektivare byggprocess.....	27
3.4.4	Statliga insatser bidrar till ett hållbart byggande	27
3.4.5	Statens insatser underlättar bostadsbyggandet.....	27
3.4.6	Bostadsmarknaden möter inte allas behov.....	27
3.5	Politikens inriktning	28
3.6	Den årliga revisionens iakttagelser.....	29
3.7	Budgetförslag.....	30
3.7.1	1:1 Bostadspolitisk utveckling	30
3.7.2	1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	31
3.7.3	1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	32
3.7.4	1:4 Boverket	33
3.7.5	1:5 Statens geotekniska institut	35
3.7.6	1:6 Lantmäteriet.....	37
3.7.7	1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus.....	38
3.7.8	1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande.....	40
4	Konsumentpolitik.....	43
4.1	Mål för området.....	43
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	43
4.3	Resultatredovisning	43
4.3.1	Insatser har motverkat affärsmetoder som skadar konsumenter.....	43
4.3.2	Reglerna på produktsäkerhetsområdet följs i hög utsträckning	44
4.3.3	En trovärdig och effektiv tvistlösning utanför domstol.....	45
4.3.4	Ett välanvänt och effektivt konsumentstöd.....	45

4.3.5	Insatser för att främja hållbar konsumtion.....	46
4.3.6	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	47
4.4	Politikens inriktning.....	47
4.4.1	Stärkta möjligheter att ingripa vid regelöverträdelser.....	47
4.4.2	Goda möjligheter för konsumenter att få tvister med företag prövade.....	48
4.4.3	Säkra varor och tjänster.....	48
4.4.4	Konsumentvägledning till utsatta konsumenter.....	48
4.4.5	Motverka överskuldssättning.....	48
4.4.6	Miljömässigt hållbar konsumtion.....	49
4.4.7	Översyn av systemet för resegarantier.....	49
4.5	Budgetförslag.....	50
4.5.1	Konsumentverket.....	50
4.5.2	Allmänna reklamationsnämnden.....	51
4.5.3	Fastighetsmäklarinspektionen.....	52
4.5.4	Åtgärder på konsumentområdet.....	53
4.5.5	Bidrag till miljömärkning av produkter.....	54

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor (avsnitt 3.7.4).
2. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik enligt tabell 1.1.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Bostadspolitisk utveckling	20 600
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	43 000
1:4 Boverket	316 330
1:5 Statens geotekniska institut	56 847
1:6 Lantmäteriet	688 817
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	1 565 000
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	4 050 000
2:1 Konsumentverket	169 873
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	53 792
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	30 642
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	13 559
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	4 374
Summa anslag inom utgiftsområdet	7 025 334

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	12 500	2023–2025
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	1 815 000	2023–2025
1:8 Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	9 300 000	2023–2025
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	18 200	2023–2024
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	11 145 700	

2 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostads- försörjning och byggande samt konsumentpolitik

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Huvuddelen av resurserna inom området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet avser bostadspolitiskt inriktad verksamhet. Myndigheterna Boverket, Lantmäteriet och Statens geotekniska institut ingår i området, som även omfattar stora statliga garantiåtaganden och skatteutgifter. Även Statens Bostadsomvandling AB hör till området. Huvuddelen av anslagen avser transfereringar i form av investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande och stöd för energieffektivisering av flerbostadshus samt förvaltningsutgifter. Inom området bedrivs internationellt samarbete, bl.a. deltagande i verksamhet inom Förenta nationerna (UN Habitat och Unece) och Europeiska unionen.

Insatserna inom området konsumentpolitiken, dvs. konsumentskyddande lagstiftning och tillsyn, tvistlösning utanför domstol samt opartisk konsumentinformation och vägledning, tar sikte på samtliga konsumentmarknader. Insatserna berör därför även flera andra områden och verksamheter. De myndigheter som har uppdrag inom konsumentpolitiken, och vars verksamhet behandlas inom utgiftsområdet, är Konsumentverket med Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden och Fastighetsmäklarinspektionen. Även det statliga bolaget Miljömärkning Sverige AB har uppgifter inom konsumentpolitiken. Inom området anslås medel för förvaltningsutgifter, för åtgärder på konsumentområdet samt för bidrag till miljömärkning av produkter.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Budget 2021 ¹	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet	3 472	5 258	5 169	6 753	6 110	7 280
1:1 Bostadspolitisk utveckling	19	21	20	21	36	46
1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag	2	13	4	13	13	13
1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad	4	43	5	43	43	43
1:4 Boverket	315	353	343	316	289	292
1:5 Statens geotekniska institut	48	55	56	57	52	53
1:6 Lantmäteriet	655	669	672	689	697	704
1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus	50	305	302	1 565	80	1 130
1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande	2 378	3 800	3 766	4 050	4 900	5 000
Konsumentpolitik	272	277	275	272	275	278
2:1 Konsumentverket	171	170	169	170	172	173
2:2 Allmänna reklamationsnämnden	54	55	55	54	54	55
2:3 Fastighetsmäklarinspektionen	26	30	30	31	31	31
2:4 Åtgärder på konsumentområdet	17	18	17	14	14	14
2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter	4	4	4	4	4	4
Äldreanslag	35	57	58			
2021 1:9 Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder	27	20	20			
2021 1:10 Innovativt och hållbart byggande	8	37	38			
Totalt för utgiftsområde 18	3 779	5 592	5 501	7 025	6 385	7 558

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Tabell 2.2 Förändringar av utgiftsramen 2022–2024 för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	5 579	5 579	5 579
Pris- och löneomräkning ²	11	26	40
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 435	780	1 939
varav BP22 ³	-530	-850	961
Överföring till/från andra utgiftsområden			
Övrigt			
Ny utgiftsram	7 025	6 385	7 558

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Ramen för utgiftsområdet föreslås uppgå till 7 025 miljoner kronor 2022. I jämförelse med de anvisade medlen för 2021 ökar därmed ramen för utgiftsområdet med 1 446 miljoner kronor.

Tabell 2.3 Utgiftsram 2022 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	2022
Transfereringar ¹	5 603
Verksamhetsutgifter ²	1 419
Investeringar ³	3
Summa utgiftsram	7 025

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2020 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

Transfereringar i form av investeringsstöd för anordnade av hyresbostäder och bostäder för studerande samt stöd för energieffektivisering av flerbostadshus utgör en stor del av ramen.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik redovisas i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av stöd till företag och hushåll på budgetens utgiftssida finns det dock även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 11.26). Den samlade redovisningen finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter (skr. 2020/21:98). I tabell 2.4 redovisas skatteutgifter med koppling till utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik.

Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik

Miljoner kronor

	2021	2022
Avkastning eget hem	25 790	27 220
Avkastning bostadsrättsfastighet	5 130	5 280
Nedsatt kapitalvinstskatt vid försäljning av eget hem och bostadsrätt	13 040	13 260
Nedsatt fastighetsavgift småhus	960	970
Nedsatt fastighetsavgift hyreshus	180	180
Nedsatt fastighetsavgift ägarlägenheter	0	0
Ränteutgifter för eget hem	-	-
Försäljning av tomtmark och byggnader	2 380	2 530
Uttagsbeskattning avseende vissa fastighetstjänster	-	-
Begränsad fastighetsavgift för pensionärer	410	410
Fastighetsskatt respektive fastighetsavgift på hyreshus, ägarlägenheter och småhus	-1 750	-1 790
Totalt för utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	46 140	48 060

Anm.: Ett "-" betyder att utgiften inte kunnat kvantifieras.

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för området samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet är att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö där en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi främjas samt där bostadsbyggande och ekonomisk utveckling underlättas (prop. 2011/12:1, bet. 2011/12:CU1, rskr. 2011/12:89). För området bostadsmarknad är målet även långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven (prop. 2008/09:1, bet. 2008/09:CU1, rskr. 2008/09:116).

Målet för konsumentpolitiken är väl fungerande konsumentmarknader och en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:CU1, rskr. 2015/16:76).

3 Samhällsplanering, bostadsmarknad, byggande och lantmäteriverksamhet

3.1 Mål för området

Se avsnitt 2.4.

3.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

De resultatindikatorer och bedömningsgrunder som används för att redovisa resultaten inom denna del av utgiftsområdet är följande:

- antal antagna översiktsplaner,
- antal antagna detaljplaner,
- handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten,
- antal kommuner som integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter,
- otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet
- insatser för att främja goda och hållbara livsmiljöer,
- produktionskostnader för bostäder,
- genomsnittlig energiprestanda,
- antal färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen, och
- kommunala bedömningar av läget på bostadsmarknaden.

Otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet är en ny resultatindikator som används för att beskriva utvecklingen av sociala värden i den byggda miljön.

3.3 Resultatredovisning

3.3.1 Goda förutsättningar för hushållning med naturresurser och ekonomisk utveckling

I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta ekonomisk utveckling och främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser genom samhällsbyggnadsprocessen. Som resultatindikatorer används dels antalet antagna översiktsplaner och detaljplaner, dels handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten. De förstnämnda indikatorerna har valts för att de kan antas visa på en förändrad mark- och vattenanvändning i kommuner, som bl.a. är viktig för ekonomisk aktivitet och utveckling. Vidare anger en aktuell översiktsplan inriktningen för kommunens långsiktiga utveckling av den fysiska miljön och ger därigenom förutsättningar för en god hushållning med naturresurser. Handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten har valts som resultatindikator eftersom den speglar möjligheten att ändra och säkra markens indelning i fastigheter, vilket är en förutsättning för ekonomisk utveckling.

Önskemål om ökad regional planering

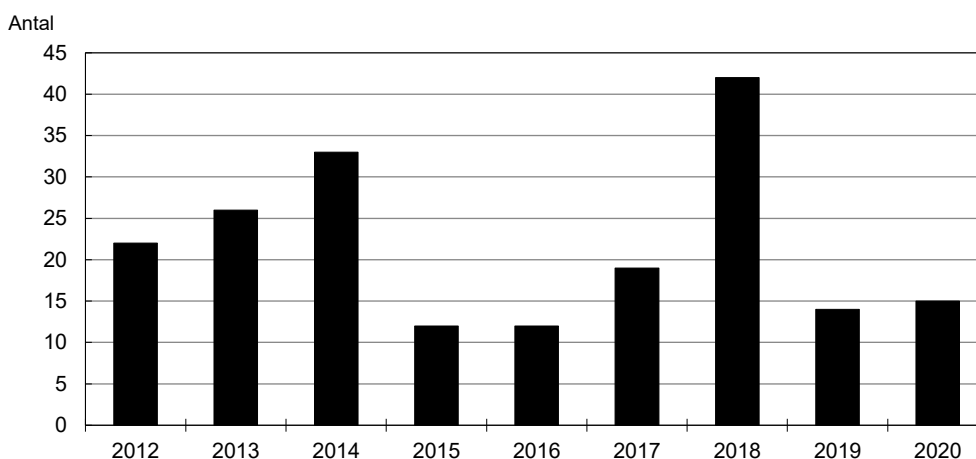
Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör ta nödvändiga initiativ för att fler län ska omfattas av regional fysisk planering (bet. 2018/19:CU2 punkt 2, rskr. 2018/19:31). Under 2020 inkom Region Halland och kommunerna i Hallands län med en begäran (Fi2019/01983) om att omfattas av de bestämmelser om regional fysisk planering som gäller enligt 7 kap. plan- och bygglagen (2010:900). Regionens och kommunernas begäran har remissbehandlats. Ärendet bereds vidare. Punkten är inte slutbehandlad.

Antalet antagna översiktsplaner i nivå med förgående år

År 2020 antog 15 kommuner nya översiktsplaner som fått laga kraft, enligt Boverkets plan- och byggenkät (Fi2021/02048). Det är i nivå med förgående år (se diagram 3.1). År 2019 skedde nästan en halvering av antalet antagna översiktsplaner jämfört med året dessförinnan. Det följer den långsiktiga trenden där antalet antagna översiktsplaner är som lägst i mitten av kommunfullmäktiges mandatperiod.

Enligt övergångsbestämmelserna till de ändringar i 3 kap. plan- och bygglagen som gäller fr.o.m. den 1 april 2020 kommer kommuntäckande översiktsplaner som antagits före den 1 januari 2004 att upphöra att gälla vid utgången av 2025. Vid utgången av 2020 var det endast 11 kommuner som hade en översiktsplan som fått laga kraft före 2004. Majoriteten av de kommuner som fortfarande har en översiktsplan som fått laga kraft före 2004 arbetar med att ta fram en ny.

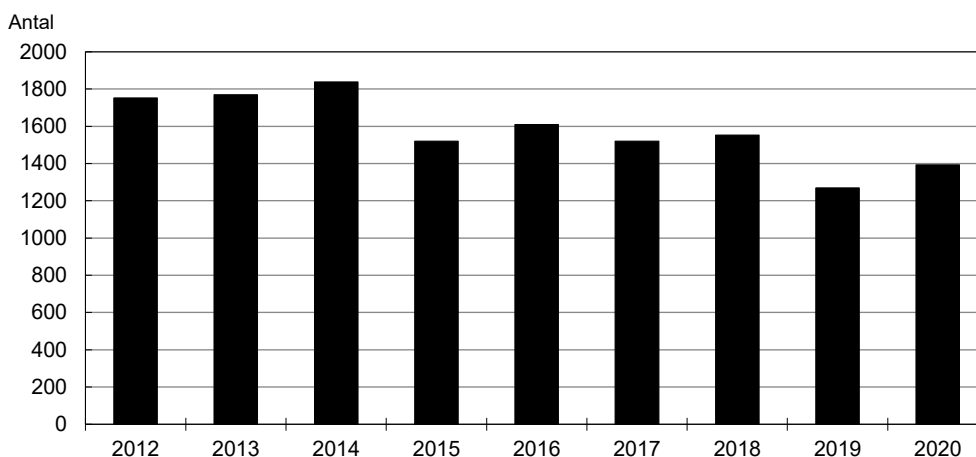
Diagram 3.1   **Antal antagna översiktsplaner**

Källa: Boverket.

Antalet antagna detaljplaner ökar

En planberedskap hos kommunerna är bl.a. en förutsättning för ekonomisk utveckling och bedöms utifrån antal antagna detaljplaner. År 2020 antogs ca 1 400 detaljplaner i kommunerna enligt Boverkets plan- och byggenkät, vilket var en liten ökning jämfört med 2019 (se diagram 3.2). Det ökade antalet antagna detaljplaner visar på en försiktig ökad aktivitet i kommunerna när det gäller planeringen för en förändrad markanvändning. Antalet detaljplaner som antogs under 2020 låg dock på en lägre nivå än 2018.

Diagram 3.2 Antal antagna detaljplaner

Källa: Boverket.

Trots en försiktig ökning av antalet antagna detaljplaner 2020 är således antalet fortsatt på en lägre nivå jämfört med tidigare år. Det kan ha flera orsaker och behöver inte innebära att kommunernas planberedskap har minskat. Boverket har i plan- och bygg-enkäten gjort en intervjustudie med 19 kommuner om orsakerna till nedgången.

Någon entydig bild framkommer inte av enkäten. En orsak som kommunerna lyfter är att vissa kommuner inte har tillräckligt stor organisation för att både hantera strategiskt översiktsplanarbete och att ta fram detaljplaner. En annan förklaring kan vara en naturlig fluktuation, med en återgång till ett normalläge efter en period med relativt högt antal antagna detaljplaner. Det finns enligt Boverket dock inget stöd för detta i den nationella statistiken. En tredje orsak kan vara att detaljplanernas komplexitet har ökat.

Planeringsbesked, som infördes 2017, är en möjlighet för kommuner att i ett tidigt skede begära ett besked från länsstyrelsen när det råder stor osäkerhet om förutsättningarna för planeringen. Ett sådant besked kan bidra till en effektivare och kortare process för planläggning, som kan leda till att det blir lättare att tillgodose behovet av bostäder. Under 2020 lämnades 12 planeringsbesked, vilket var 1 färre än 2019. Huvuddelen av de planeringsbesked som lämnades av länsstyrelserna 2020 var negativa. Det är fortsatt få kommuner som begär planeringsbesked av länsstyrelsen.

År 2020 prövades 374 överklagade planärenden av de fem mark- och miljödomstolarna, vilket var fler än 2019. Sammanlagt överprövade länsstyrelserna 35 detaljplaner inom ramen för den statliga tillsynen 2020, vilket också var fler än föregående år.

Antalet överklagade planärenden hos mark- och miljödomstolarna har varit relativt konstant under de senaste åren. Det går inte att säga att benägenheten att överklaga antagna detaljplaner har ökat. En stor andel av detaljplanerna överklagas, men få av överklagandena leder till att den aktuella planen upphävs. Även antalet detaljplaner som länsstyrelsen prövar har varit relativt konstant under en lång tid. Det är fortsatt ett litet antal detaljplaner som överprövas av länsstyrelsen inom ramen för den statliga tillsynen.

Antalet bygglov i nivå med föregående år

Antalet beviljade bygglov ger bl.a. en indikation på byggverksamheten som är en del av målet om att underlätta ekonomisk utveckling. År 2020 beviljades omkring

81 200 ansökningar om permanenta och tidsbegränsade bygglov. Av de beviljade bygglovsansökningarna avsåg 12 665 ärenden nybyggnad av bostadshus.

Resultatet visar att antalet och fördelningen av inkomna och beviljade ärenden för bygglov och förhandsbesked år 2020 låg på ungefär samma nivå som tidigare år. Enligt Boverkets plan- och byggenkät har ökningen de senaste åren huvudsakligen utgjorts av ärenden avseende anmälan för bygglovsbefriade åtgärder, t.ex. ärenden som avser komplementbostadshus, komplementbyggnader och tillbyggnader.

Sammanlagt överklagades över 3 400 bygglov och förhandsbesked till länsstyrelserna 2020. Motsvarande siffra för 2019 var närmare 3 500. År 2020 överklagades ca 1 500 ärenden till mark- och miljödomstol, vilket var en minskning jämfört med föregående år, då knappt 1 700 ärenden överklagades. Över tid har det dock skett relativt små förändringar när det gäller antalet överklagade bygglov. Antalet överklagade beslut om bygglov och förhandsbesked har legat på ungefär samma nivå de senaste tio åren.

Kortare handläggningstider inom fastighetsbildningsverksamheten

Spridningen av sjukdomen covid-19 har haft en stor påverkan på fastighetsbildningsverksamheten och krävt ett antal anpassningar av hur verksamheten bedrivs. Anpassningarna har bestått i att Lantmäteriet har omfördelat resurser till de ärenden och arbetsmoment som kan genomföras på distans, eller i vart fall utan fysiska kundkontakter. Vissa ärenden som kräver fysiska kundkontakter har därmed inte kunnat avslutas. Anpassningarna har lett till att verksamheten kunnat leverera goda resultat trots spridningen av covid-19, men innebär samtidigt att de genomsnittliga handläggningstiderna, på kort sikt, kommer att öka när den ordinarie verksamheten återupptas.

Lantmäteriets ärenden följs upp i sju olika ärendekategorier. Två av dessa ingår i redovisningen av den genomsnittliga handläggningstiden i tabell 3.1. Jämfört med 2019 har de genomsnittliga handläggningstiderna kortats i fem kategorier, medan handläggningstiden är oförändrad i en kategori. I fyra av de sju ärendekategorierna har handläggningstiderna inte varit kortare de senaste fem åren än vad de var under 2020. Detta är delvis en effekt av de anpassningar som har gjorts till följd av pandemin.

Tabell 3.1 Genomsnittlig handläggningstid hos Lantmäteriet

Veckor	2016	2017	2018	2019	2020
Kommersiell och offentlig mark- och fastighetsutveckling	58	52	57	62	53
Infrastruktur	156	143	122	123	104

Källa: Lantmäteriet.

Andelen överklagade ärenden och fakturor är i viss mån ett mått på kvaliteten i ärendena, och ger en indikation på om arbetet med att korta ned handläggningstiderna kan ske med bibehållen kvalitet i avgörandena. Andelen överklagade och återvisade ärenden hos Lantmäteriet har varit förhållandevis stabil de två senaste åren. Andelen överklagade fakturor ökade marginellt 2020, och låg fortfarande på en hög nivå jämfört med åren dessförinnan.

Utbildning ger effektivare tillämpning av plan- och bygglagen

Boverket har haft regeringens uppdrag att genomföra kompetensinsatser för att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av plan- och bygglagen i kommunerna och på

länsstyrelserna (N2016/07801). Under den period som uppdraget pågått, 2017–2020, har Boverket bl.a. publicerat 20 nya vägledningspaket, producerat 5 digitala introduktionsutbildningar för nya handläggare och anordnat nätverksträffar. Satsningen har ökat kompetensen i kommunerna och bidragit till att effektivisera samhällsbyggnadsprocessen, vilket i sin tur bidrar till att nå målet att underlätta för ekonomisk utveckling och främja långsiktigt god hushållning med naturresurser.

En ökad digitalisering ger förutsättningar för en öppen och effektiv samhällsbyggnadsprocess

Samhällsbyggnadsprocessen bidrar till att underlätta ekonomisk utveckling och främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser. En förutsättning för en effektiv och ändamålsenlig samhällsbyggnadsprocess är att den tar vara på digitaliseringens möjligheter samt att aktuell och korrekt information om Sveriges geografi och fastigheter används.

Lantmäteriet tillhandahåller information om Sveriges geografi och fastigheter, s.k. geodata, till allmänheten, den offentliga sektorn och näringslivet. Geodata utgör ofta basen i appar, e-tjänster och handläggningsstöd, vilket innebär att de flesta använder geodata dagligen, både privat och i yrkeslivet. Mellan 2015 och 2020 ökade mängden data som Lantmäteriet levererade till samhället via geodataprodukterna och geodata-tjänsterna med 425 procent. Mellan 2019 och 2020 ökade användningen med 58 procent, vilket ger en indikation på samhällets ökande efterfrågan på geodata och Lantmäteriets förmåga att leverera denna.

Sedan 2018 har Lantmäteriet inom ramen för ett regeringsuppdrag laserskannat Sveriges skogsmark för skogsbrukets behov. Omkring 40 procent av skogsmarken är nu skannad.

Inom ramen för regeringens arbete med en digital samhällsbyggnadsprocess har Lantmäteriet fått i uppdrag att etablera en digital infrastruktur för att tillgängliggöra minst två informationsmängder (dataset) i samhällsbyggnadsprocessen (Fi2020/00358). Från och med den 11 januari 2021 kan kommuner och andra aktörer via avtal ansluta till den nationella infrastrukturen och ta del av nationellt standardiserade dataset. För närvarande finns dataset om detaljplaner och byggnadsinformation tillgängliga (Fi2021/00345). Kommunerna ska fr.o.m. den 1 januari 2022 utforma digitala detaljplaner i enlighet med Boverkets framtagna föreskrifter.

I syfte att skapa förutsättningar för en fortsatt enhetlig, effektiv och digitaliserad samhällsbyggnadsprocess har Lantmäteriet fått i uppdrag att förstärka sin verksamhet i Kiruna (Fi2019/02342). Rekrytering och tillsättningar av tjänster hos Lantmäteriet i Kiruna pågick under slutet av 2019 och i början av 2020. Den 31 december 2020 var 52 tjänster tillsatta i Kiruna, bl.a. kundtjänstmedarbetare, systemtekniker, systemutvecklare och handläggare. Flertalet medarbetare har fått nödvändig utbildning och introduktion. Samlokalisering i gemensamma lokaler har varit en viktig fråga att hantera. Lantmäteriet har tecknat ett hyresavtal för lokaler där samtliga medarbetare ska kunna arbeta. Uppdraget ska slutredovisas i december 2021.

Insatser har gjorts för att se över områden av riksintresse

När riksintressesystemet infördes var avsikten att endast få och unika områden skulle komma ifråga för utpekande. Med tiden har antalet områden av riksintresse ökat och dessa områdens arealmässiga utbredning har kraftigt utökats. Boverket har bedömt att många av de kriterier som i dag ligger till grund för att bedöma anspråk på områden av riksintresse är föråldrade och otydliga. Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket har därför tillsammans, med

Boverket som samordnande myndighet, fått i uppdrag att göra en översyn av sina respektive anspråk på områden av riksintresse. Sammantaget ska översynen leda till en kraftig minskning av såväl antalet anspråk på områden av riksintresse som dessa områdens samlade areella utbredning (Fi2020/00252).

Boverket har redovisat den del av uppdraget som handlar om att se över och precisera kriterierna för vilka områden som ska anses vara av riksintresse (Fi2020/04621). Redovisningen visar att myndigheterna som ingår i uppdraget har gjort insatser för att förtydliga kriterierna för vilka områden som ska anses vara av riksintresse och Boverkets bedömning är att uppdragets genomförande sammantaget kommer att leda till en minskning av de totala riksintresseanspråken.

Hållbart markbyggande

Markens hållfasthet och andra geotekniska egenskaper påverkar i hög grad förutsättningarna att uppföra byggnader, vägar och järnvägar, och därmed också möjligheten att nå målet att långsiktigt främja en god hushållning med naturresurser. Statens geotekniska institut fick under 2020 en väsentlig ökning av antalet inkomna remisser främst från kommuner i Göta älvdalen. Statens geotekniska institut bedömer att ökningen beror på att Delegationen för Göta älv, som är en plattform för samverkan mellan de aktörer som har ansvar för klimatanpassningsarbetet i Göta älvdalen, arbetar aktivt längs älven och att utbyggnaden i området har ökat. Statens geotekniska institut bedömer att myndighetens stöd bidrar till att riskerna för ras och skred, samt därmed till att risken för stora olyckor, minskar.

Tillkännagivande om översyn av plan- och bygglagen

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen bör fortsätta arbetet med att förbättra och förenkla plan- och bygglagen (bet. 2016/17:CU15 punkt 1, rskr. 2016/17:234). I betänkandet konstaterar riksdagen att den har fattat beslut om relativt omfattande lagändringar sedan lagen trädde i kraft, men att flera angelägna frågor återstår. Riksdagen framhåller bl.a. behovet av att utveckla en regional planering och nå en bättre samordning mellan beslut enligt plan- och bygglagen och övrig samhällsplanering. Sådana förslag lämnade regeringen i propositionen En ny regional planering (prop. 2017/18:266). Riksdagen framhåller även möjligheterna till en snabbare handläggning av de beslut som tas med stöd av plan- och bygglagen. Sådana förslag lämnade regeringen i propositionen Fler steg för en effektivare plan- och bygglag (prop. 2016/17:155). Riksdagen lyfter även behovet av effektivisering av bl.a. länsstyrelsernas medverkan i plan- och byggprocessen. Ett sådant förslag lämnade regeringen i propositionen En kortare instanskedja för detaljplaner och områdesbestämmelser (prop. 2015/16:55). Även de förändringar som i övrigt har genomförts i plan- och bygglagen sedan tillkännagivandet beslutades ligger i linje med detta (se skr. 2017/18:75 [N 69], skr. 2018/19:75 [N 50] och skr. 2019/20:75 [Fi 24]). Regeringen anser att de ändringar som har gjorts i plan- och byggregelverket sedan tillkännagivandet beslutades innebär att detta är tillgodosett och därmed slutbehandlat.

3.3.2 Goda och hållbara livsmiljöer

I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till målet om att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktigt god hushållning med naturresurser främjas. Målet bedöms bl.a. utifrån resultatindikatorn antal kommuner som integrerar stadsgrönska och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande samt förvaltning i städer och tätorter. Resultatindikatorn har valts eftersom den speglar både miljömässiga och sociala aspekter av livsmiljön. Som bedömningsgrund används insatser som genomförts för att främja goda och hållbara

livsmiljöer. För sociala värden i den byggda miljön har en ny indikator införts, nämligen upplevd otrygghet vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet.

Det riksdagsbundna målet för arkitektur, form och design, miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö samt de nationella målen för folkhälsa respektive funktionshinderpolitiken är också viktiga utgångspunkter för arbetet med goda och hållbara livsmiljöer, se utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid respektive utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Antalet kommuner som integrerar stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer ökar

Kommunernas arbete med att integrera stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer har följts upp i Naturvårdsverkets rapport Årlig uppföljning av Sveriges nationella miljömål 2021 (Naturvårdsverket rapport 6968). Allt fler kommuner arbetar med den s.k. grönytefaktorn och innovativa naturbaserade lösningar för att bl.a. klimatanpassa den byggda miljön. Av länsstyrelserna anger 8 att de eller länets kommuner under 2020 aktivt har arbetat med planeringsunderlag för grön infrastruktur. Naturvårdsverket bedömer därför att det finns relativt goda förutsättningar att nå målet att en majoritet av kommunerna senast 2025 ska ta tillvara och integrera stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer vid planering, byggande och förvaltning i städer och tätorter.

Regeringen avsätter sedan 2016 särskilda medel för sanering av förorenade områden specifikt för bostadsbyggande, som t.ex. bidrar till att minska trycket på oexploaterade grönytor både i och utanför staden genom att återvinna gammal industrimark, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Stadsmiljöavtalen bidrar till att bibehålla tillgängligheten men med minskad personbilstrafik i städer

Stadsmiljöavtalen syftar till att främja hållbara stadsmiljöer genom att skapa förutsättningar för åtgärder i städer som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik, cykel, eller till hållbara godstransporter. Under 2020 beviljades stöd för 32 åtgärder, fördelade på 12 ansökningar. Det beviljade stödet uppgick till drygt 695 miljoner kronor och åtgärderna omfattar perioden 2020–2026. Det utbetalade stödet uppgick 2020 till ca 340 miljoner kronor.

I merparten av de projekt som hittills slutredovisats och utvärderats har en minskning av personbilstrafiken kunnat påvisas som en följd av de vidtagna åtgärderna. För de nio stadsmiljöavtal som beslutades 2020 bedöms minskningen av koldioxidutsläpp från trafiken vara i storleksordningen 300 ton per år. Minskad personbilstrafik bidrar även till bättre på luftkvalitet genom minskade utsläpp från trafiken och färre slitagepartiklar.

Stadsmiljöavtalen behandlas även inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Tryggare, grönare och mer robusta städer och samhällen

Bidraget för grönare städer var sökbart under 2018 och syftade till att utveckla städer till gröna och hälsosamma platser och nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö. Under 2020 slutredovisades 14 projekt. Som exempel på åtgärder som har genomförts kan nämnas nyanläggning av stadsgrönka, utveckling av befintlig stadsgrönka och anpassningar till ett förändrat klimat. Flertalet av de åtgärder som genomförts har syftat till att höja kvaliteten på befintliga grönområden och därigenom utveckla områdets förutsättningar att bidra med ekosystemtjänster. I budgetpropositionen för

2020 aviserades införandet av ett stöd för gröna och trygga samhällen. Det nya stödet är en utveckling av bidraget för grönare städer och det tidigare stödet för utemiljöer i vissa bostadsområden. En förordning om det nya stödet för gröna och trygga samhällen beslutades av regeringen i december 2020. Boverket administrerar och beslutar om stödet. En första ansökningsomgång för stödet genomfördes i maj 2021.

Under 2020 har Boverket vidareutvecklat och stärkt samverkan mellan myndigheter med anledning av uppdraget att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. Förutom att bidra till ökad kunskap hos myndigheter och kommuner har Boverket förbättrat förutsättningarna för kommunerna att beakta klimatrelaterade risker för den byggda miljön i kommunernas översiktsplaner genom den vägledning som tagits fram.

Den upplevda otryggheten utomhus ökar något

Människors upplevda trygghet eller otrygghet utomhus i det egna bostadsområdet bedöms ge en relativt god bild av de många skiftande faktorer som tillsammans beskriver den sociala hållbarheten i boendemiljön. Enligt Brottsförebyggande rådets årliga nationella trygghetsundersökning (2020:8) ökade andelen personer i åldrarna 16 till 84 år, som känner sig otrygga vid utevistelse sent på kvällen i det egna bostadsområdet, till 30 procent under 2020, efter att ha varit oförändrad 2016–2019 (28 procent). Majoriteten, 7 av 10, känner sig dock trygga.

Kvinnor upplever otrygghet i betydligt högre utsträckning än män, 38 procent jämfört med 22 procent. Andelen otrygga är något högre i den näst yngsta åldersgruppen (20–24 år), och den äldsta åldersgruppen (75–84 år) än i övriga åldersgrupper. Skillnaderna är dock förhållandevis små. Av Statistiska centralbyråns undersökningar om barns levnadsförhållanden (2020) framgår att en övervägande del av barnen i åldersgruppen 12–15 år känner sig mycket eller ganska trygga på kvällen där de bor. Under perioden 2017–2019 angav 9 av 10 barn att de kände sig trygga. Andelen har ökat marginellt sedan perioden 2016–2017. Den finns en viss skillnad i svaren vad gäller kön, där flickor upplever otrygghet i större utsträckning än pojkar i åldersgruppen 12–15 år. Trygghetsfrågor behandlas även i utgiftsområde 4 Rättsväsendet.

Rådet för hållbara städer

Rådet för hållbara städer har i uppdrag att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Utgångspunkterna för arbetet utgörs av mål 11 i Agenda 2030, regeringens strategi för levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling (skr. 2017/18:230) och regeringens proposition Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110).

Rådet består av cheferna för alla deltagande myndigheter samt representanter från kommuner och länsstyrelser. Genom sin sammansättning kunde rådet 2020 samverka kring ett trettioåttal åtgärder som involverade två eller flera av de myndigheter som var representerade i rådet. Under 2020 avslutades sex samverkansåtgärder, bl.a. kartläggning och analys av den praktiska tillämpningen av barnkonventionen i fysisk samhällsplanering och stadsutveckling (Boverket) samt informationsutbyte och tillgängliggörande av stöd för ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik (Trafikverket och Statens energimyndighet). Samverkansåtgärderna bidrar till uppfyllelsen av målet om att ge alla människor en från social synpunkt god livsmiljö.

Smart City Sweden

Smart City Sweden, som är en nationell export- och investeringsplattform som främjar och sprider svenska lösningar för smarta och hållbara städer nationellt och interna-

tionellt, finns representerad i hela landet med sex regionala noder. Under 2020 präglade spridningen av covid-19 verksamheten och innebar flera utmaningar, bl.a. till följd av att fysiska besök inte var möjliga. Det innebar ett ökat fokus på digitala besök, fler uppföljande aktiviteter och utveckling av nya besöksprodukter.

Antalet besökare uppgick 2020 till drygt 2 000, varav ca 160 utgjordes av fysiska besökare. Totalt tog Smart City Sweden hand om ca 130 olika besöksgrupper under 2020. Deltagarna representerade drygt 60 olika länder. Det kan jämföras med 2019, då Smart City Sweden tog emot knappt 1 700 fysiska besökare i Sverige. Statistiken för antalet besökare på hemsidan Smart City Sweden och aktiviteten på sociala medier visar på ett stigande intresse för verksamheten. Genom Smart City Swedens verksamhet har samarbetet mellan Sverige och andra länder ökat och fler svenska företag har kommit ett steg närmare affärer. En inledande förstudie om avfall i Colombia, ett besök gällande smarta elnät i Tyskland och en förstudie kring hållbara transportlösningar i Marocko är några exempel på aktiviteter från det senaste året.

3.3.3 Hållbarhet i byggande och förvaltning

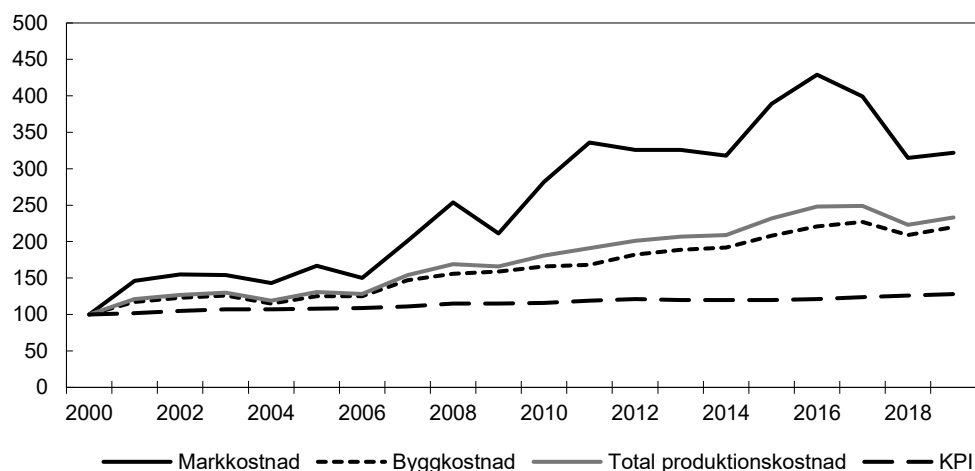
I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi inom byggandet. Uppfyllelsen av delmålet långsiktig hållbarhet i byggandet redovisas utifrån resultatindikatorn produktionskostnader för bostäder och uppfyllelsen av delmålet god hushållning med energi redovisas utifrån indikatorn genomsnittlig energiprestanda.

Byggsektorn behöver effektiviseras

En väl fungerande och effektiv byggsektor ger förutsättningar för en hållbar bostadsmarknad. En effektiv byggsektor kännetecknas bl.a. av en väl fungerande konkurrens. Det finns många faktorer som påverkar kostnadsutvecklingen i byggsektorn. Produktionskostnaden utgörs av byggkostnader och markkostnader. Över tid ökar produktionskostnaderna i Sverige (se diagram 3.3), vilket kan vara en indikation på att marknaden inte är effektiv. Byggbranschen kännetecknas även av en låg produktivitetsutveckling och en låg grad av innovation, vilket också kan tyda på ineffektivitet. Utvecklingen av produktionskostnaderna ser liknande ut i Sveriges grannländer.

Diagram 3.3 Produktionskostnad per lägenhetsarea i riket för nybyggda flerbostadshus

Nettokostnad 2000–2019

Källa: Statistiska centralbyrån.

Flera uppdrag har beslutats som ska skapa förutsättningar för en väl fungerande och effektiv byggsektor, vilket bidrar till en hållbar bostadsmarknad. Bland annat har

Boverket i uppdrag att under perioden 2019–2021 förstärka arbetet för en god inomhusmiljö (N2017/07419). Myndigheten ska identifiera och utreda systematiska fel, brister och skador i byggnadsbeståndet. Bristande motivation, engagemang, organisation och ledarskap samt en machokultur i byggbranschen har identifierats av Boverket som några bakomliggande orsaker till dessa problem. Byggfel beräknas kosta 100 miljarder kronor per år. Uppdraget bidrar till att sänka dessa kostnader genom att minska antalet fel, brister och skador i byggsektorn. Vidare frigörs arbetskraft och byggkapacitet. Därmed uppnås en högre effektivitet. Uppdraget har genererat ett stort intresse och genomförs i nära samverkan med branschaktörer genom bl.a. branschdialoger och branschträffar. Även andra aktörer, såsom myndigheter, fackliga organisationer, universitet och högskolor samt Sveriges Kommuner och Regioner, är involverade. Boverket har arbetat med en successiv utbyggnad av ett digitalt kunskapsstöd om de vanligaste skadorna, deras effekter och riskbedömningar för att branschen ska uppmärksammas på, och kunna åtgärda, de identifierade bakomliggande problemen. Vidare har Boverket genomfört seminarier om värdebaserat ledarskap och projektkultur för att initiera en förändring.

Det pågår även en uppdatering av byggregelverket genom Boverkets arbete med projektet Möjligheternas byggregler. För att få en ökad förståelse för konkurrenssituationen i byggmaterialindustrin har regeringen gett Konkurrensverket i uppdrag att kartlägga och analysera konkurrensen i de branscher inom byggmaterialindustrin som är av strategisk betydelse för bostadsbyggandet (Fi2020/01158).

Byggsektorns klimatpåverkan är stor

Boverkets miljöindikatorer visar bygg- och fastighetssektorns miljöpåverkan i Sverige ur ett livscykelperspektiv. Sektorn står för mellan 5 och 35 procent av miljöpåverkan inom olika miljöpåverkansområden, såsom växthusgasutsläpp, energianvändning och avfall. Samtidigt bidrar sektorn till miljöpåverkan i andra länder genom import av byggprodukter. Byggandet och förvaltningen av byggnader står för stora utsläpp av växthusgaser från material- och energianvändningen i sektorn. Under 2018 minskade de inhemska växthusgasutsläppen från sektorn något jämfört med 2017. Samtidigt ökade utsläppen från import av byggprodukter. Åtgärder behöver vidtas för att kunna förena en hög byggtakt med Sveriges klimatmål och för att nå miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Efter förslag av regeringen i propositionen Klimatdeklaration för byggnader (prop. 2020/21:144) har riksdagen bl.a. beslutat en ny lag om klimatdeklaration för byggnader. Den nya regleringen, som träder i kraft den 1 januari 2022, innebär att byggherrar ska upprätta och ge in en klimatdeklaration som speglar den klimatpåverkan som uppstår vid uppförande av en ny byggnad. På uppdrag av regeringen förbereder Boverket införandet av kravet på klimatdeklaration genom att ta fram föreskrifter, vägledning och deklarationsregister. Arbetet sker i dialog med bygg- och fastighetssektorn. I mars 2021 lanserade myndigheten en öppen tillgänglig databas för att förenkla genomförandet av klimatdeklarationer.

Under 2020 beslutade regeringen om förtydliganden i plan- och bygglagen avseende hanteringen av bygg- och rivningsavfall för att främja återanvändning och materialåtervinning och därmed bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan. Bygg- och fastighetssektorn, inklusive bygg- och rivningsavfall, prioriteras i regeringens arbete och strategi för omställningen till en cirkulär ekonomi. För att nå detta krävs en ökad återanvändning och återvinning. Regeringen har därför beslutat om ett etappmål som innebär att återanvändningen och återvinningen av bygg- och rivningsavfall ska uppgå till minst 70 viktprocent till 2025.

Byggnadsbeståndets energiprestanda förbättras

Utvecklingen av byggnadsbeståndets energiprestanda visar att energianvändningen för uppvärmning, varmvatten och fastighetsdrift i byggnader fortsätter att minska (se tabell 3.2).

Tabell 3.2 Genomsnittlig energiprestanda per registreringsår (kWh/m²) ackumulerat

Byggnadskategori	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
En- och tvåbostadshus	115	113	111	110	109	108	107	102	101
Flerbostadshus	146	145	144	143	142	141	136	125	125
Lokalbyggnader	156	154	152	150	150	146	143	124	124

Anm.: Beräkningsmetoden för energiprestanda utgår från den metod som används före 1 januari 2019 i hela tabellen för att kunna göra jämförelser bakåt i tiden.

Källa: Boverkets energideklarationsregister.

Den 1 juli 2021 trädde nya krav på installation av system för individuell mätning och debitering av uppvärmning och tappvarmvatten i kraft för de byggnader som har sämst energiprestanda uttryckt som primärenergital. De byggnader som har ett primärenergital som överstiger 180 kWh/m² i Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län, eller 200 kWh/m² i resten av landet, ska installera system för individuell mätning och debitering. Installationer som inte utförs i samband med ombyggnad ska vara utförda senast den 1 juli 2023, medan installationer som utförs i samband med ombyggnad ska vara gjorda senast den 1 juli 2026. Det är möjligt för byggnadsägare att som alternativ till att installera mätsystem vidta andra energieffektiviserande åtgärder i samband med större renoveringar eller som separata åtgärder.

Stöd för renovering och energieffektivisering av flerbostadshus

Stödet för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden avvecklades efter riksdagens beslut om statens budget för 2019. Efter detta har enbart redan ingångna åtaganden infriats. Stödet infördes hösten 2016 och totalt beviljades drygt 350 miljoner kronor i stöd till bostadsbolag i 33 kommuner för upprustning av sammanlagt knappt 4 000 bostäder.

Regeringen har under 2021 infört ett nytt tidsbegränsat stöd för energieffektivisering i flerbostadshus. Syftet med stödet är att förbättra energiprestandan i flerbostadshus genom att förbättra lönsamheten och främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiviserande renoveringar. Stödet är utformat med beaktande av de utvärderingar som genomförts av det tidigare stödet för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden. Det nya stödet är möjligt att söka fr.o.m. den 1 oktober 2021.

Stöd för innovativt och hållbart byggande

Stödet för innovativt och hållbart byggande av bostäder avvecklades efter riksdagens beslut om statens budget för 2019. Totalt har stöd om 129 miljoner kronor beviljats, varav de sista utbetalningarna görs under 2021. Boverket ska utvärdera stödet.

Bidrag till åtgärder mot radon i bostäder

Markradon är den klart dominerande radonkällan i både flerbostadshus och småhus, och är den näst största orsaken till lungcancer efter rökning. Radon upptäcks genom mätning. Möjligheten att söka bidrag för radonmätning i småhus återinfördes den 1 juli 2018, i syfte att minska hälsoproblem på grund av höga radonhalter. Fram t.o.m. 2021 hade knappt 3 000 ansökningar beviljats bidrag om sammanlagt 59 miljoner

kronor. Boverket bedömer att ca 250 000 villor i Sverige har en för hög halt av radon. Bidraget för åtgärder mot radon bidrar även till målet om en säker strålmiljö, se utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

3.3.4 En väl fungerande bostadsmarknad och ekonomisk utveckling

I detta avsnitt redovisas resultat med koppling till den del av målet som handlar om att underlätta bostadsbyggande och ekonomisk utveckling, samt till målet om att skapa långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Förändringar i bostadsbyggandet redovisas utifrån indikatorerna färdigställda och påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsutvecklingen. De kommunala bedömningarna av bostadsmarknaden används som bedömningsgrund eftersom de visar kommunernas uppfattningar om hur väl bostadsmarknaden fungerar över hela landet, hur efterfrågan på bostäder ser ut och hur väl utbudet svarar mot behoven. De kompletteras av Boverkets beräkning av bostadsbristen.

Flera faktorer påverkar bostadsbyggandet och utvecklingen på bostadsmarknaderna. Kommunernas agerande och omvärldsfaktorer, som t.ex. den allmänna ekonomiska utvecklingen, gör att effekterna av statliga insatser är svåra att bedöma.

Bostadsbyggandet ökar igen, men byggbehovet är fortsatt stort

Påbörjade bostäder

Under 2020 påbörjades byggandet av 57 000 nya bostäder, vilket var en ökning med drygt 10 procent jämfört med föregående år. Boverkets preliminära siffror för 2021 visar att takten ökar ytterligare och att ca 62 000 bostäder kommer att påbörjas under året. Noterbart är den förväntade ökningen av antalet påbörjade småhus (se tabell 3.3). Prognosen är beroende av tillgången till och priset på insatsvaror.

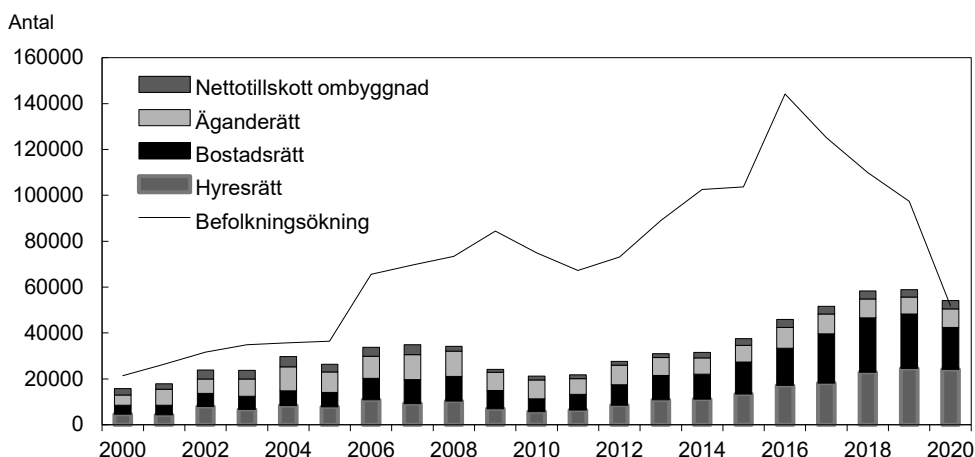
Tabell 3.3 Påbörjade bostäder och befolkningsökning

Antal	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Flerbostadshus	37 500	48 200	51 100	41 000	38 300	43 500	46 000
Småhus	11 000	13 000	13 000	11 200	10 300	11 000	17 500
Total nybyggnad	48 200	61 200	64 000	52 200	48 500	54 500	59 000
Nettotillskott genom ombyggnad	3 400	3 900	4 600	3 200	3 200	2 500	2 700
Totalt påbörjade bostäder	51 500	65 100	68 600	55 300	51 700	57 000	61 700
Befolkningsökning	103 700	144 100	125 100	109 900	97 400	52 000	48 000

Källa: Boverket och Statistiska centralbyrån.

Färdigställda bostäder

I diagram 3.4 redovisas tillskottet av bostäder i relation till befolkningsutvecklingen. Under 2020 färdigställdes drygt 54 100 bostäder genom ny- och ombyggnation, vilket var ca 8 procent färre än 2019. Noterbart är minskningen med närmare 23 procent för färdigställda bostadsrätter jämfört med föregående år. Av de nya bostäderna i flerbostadshus var 57 procent hyresrätter och 43 procent bostadsrätter.

Diagram 3.4 Totala tillskottet av bostäder i relation till befolkningsutvecklingen

Källa: Statistiska centralbyrån.

Byggbehovet är fortsatt stort

Enligt Boverkets byggbehovsberäkning från juni 2021 skattas det årliga behovet av nya bostäder fram t.o.m. 2029 till 530 000, dvs. knappt 59 000 bostäder årligen, relativt jämnt fördelat över perioden. Boverkets byggbehovsberäkning från december 2020 visar att 70 procent av bostäderna behöver byggas i de tre storstadsregionerna Stockholm-Uppsala, Göteborg och Malmö-Lund. Beräkningen visar att det med hänsyn till den förväntade befolkningsutvecklingen inte behöver byggas några bostäder i hälften av landets 60 arbetsmarknadsregioner, i huvudsak de norra delarna av landet inklusive Värmland och Dalarna. Det kan dock finnas ett behov av att t.ex. bygga bostäder som är anpassade till en åldrande befolkning i dessa regioner. Lokal efterfrågan av nya bostäder på grund av bl.a. företagsetableringar fångas inte upp av byggbehovsuträkningen. Det lokala behovet av nya bostäder är särskilt stort runt de stora företagsetableringarna i Norrbottens län och Västerbottens län.

Efterfrågan på investeringsstöd

Möjligheten att söka investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande infördes 2016. Investeringsstödet bidrar till uppfyllelsen av målet om att underlätta bostadsbyggandet och till målet om långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Sedan den 1 februari 2020 förutsätter investeringsstödet bl.a. fler små lägenheter och att byggstart ska ske inom ett år från beslut om beviljat stöd. Det har även lagts till ett krav på att berörd kommun vid projekt som omfattar minst 10 lägenheter ska erbjuda en åttondel av de bostäder som byggs med stöd för förmedling till unga under 31 år eller för uthyrning till personer i en socialt utsatt situation som behöver en boendeinsats beslutad med stöd av 4 kap. 1 eller 2 §§ socialtjänstlagen (2001:453).

År 2016–2020 beviljades ca 13,1 miljarder kronor i investeringsstöd till knappt 1 100 projekt, motsvarande sammanlagt närmare 38 300 bostäder, varav knappt 87 procent var hyresbostäder och resterande bostäder till studerande. Under 2021, fram t.o.m. den 31 juli, har stöd beviljats med 4 miljarder kronor för närmare 11 000 bostäder, varav nästan 90 procent varit hyresbostäder och lite mer än 10 procent bostäder för studerande.

Sedan stödet infördes har 8,4 miljarder kronor betalats ut avseende drygt 25 500 färdigställda bostäder, se tabell 3.4, (närmare 22 100 hyresbostäder och knappt 3 500 bostäder för studerande).

Tabell 3.4 Beviljat och utbetalat belopp för investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande

År	Beviljat		Utbetalat	
	Antal bostäder	Miljarder kronor	Antal bostäder	Miljarder kronor
2016	8	0,003	0	0
2017	8 967	2,5	2 148	0,5
2018	10 223	3,6	4 266	1,43
2019	7 008	2,5	5 354	1,7
2020	11 792	4,46	6 535	2,3
2021	10 838	4,0	7 247	2,6
Totalt	48 836	17,1	25 550	8,4

Anm.: Siffrorna för 2021 avser beviljade och utbetalda belopp t.o.m. den 31 juli.

Källa: Boverket.

Av de ansökningar som bifölls 2020 avsåg ca 52,5 procent uppförande av bostäder i de tre storstadsregionerna, vilket motsvarade närmare 63 procent av det totalt beviljade stödbeloppet och 61 procent av bostäderna. Av de bifallna ansökningarna avsåg 5 procent, motsvarande 5,6 procent av det totalt beviljade beloppet och knappt 5 procent av bostäderna, projekt i Stockholmsnära kommuner (dvs. de kommuner som gränsar mot Stockholmsregionen). Knappt en fjärdedel av de bifallna ansökningarna avsåg projekt i övriga kommuner med hög och varaktig befolkningstillväxt och övriga stora kommuner. Dessa projekt omfattade en något högre andel (25,2 procent) av det beviljade beloppet och 26,5 procent av bostäderna. Knappt 18 procent av de bifallna ansökningarna avsåg projekt i övriga landet, motsvarande 6,5 procent av det totalt beviljade beloppet och 7,5 procent av antalet bostäder.

Antalet utfärdade kreditgarantier ökar

Kreditgarantierna för lån till bostadsbyggande syftar till att främja byggandet av fler bostäder genom att underlätta finansieringsmöjligheterna för byggherrar. Kreditgarantier lämnas av Boverket för lån avseende nybyggnad och anordnande av bostäder, både under byggtiden och efter färdigställande, till kreditinstitut som har ramavtal med myndigheten. Under 2020 beviljades totalt 64 nya garantier, omfattande drygt 2 200 lägenheter, varav de flesta avsåg garantier under byggtiden. Det var en ökning jämfört med 2019, då kreditgarantier för ca 1 470 lägenheter ställdes ut. Vid utgången av 2020 fanns utfärdade garantier till ett maximalt garanterat belopp om drygt 4,6 miljarder kronor.

Startbidrag möjliggör byggemskaper

Att främja byggemskaper är ett sätt att ta tillvara lokala initiativ från civilsamhället för att få till stånd ett bostadsbyggande som annars inte blivit av på marknadens initiativ. Den 1 januari 2020 infördes möjligheten för byggemskaper som bygger bostäder för sina medlemmar att söka ett startbidrag som uppgår till högst 400 000 kronor. Under 2020 inkom 12 ansökningar, varav 8 beviljades.

Insatser för att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt

Bostadsmarknaden svarar inte mot allas behov

Boverket har på regeringens uppdrag tagit fram förslag på hur återkommande bedömningar av bostadsbristen ska utföras (Fi2019/02440). Boverkets slutredovisning av uppdraget skedde under 2020 och innehåller mått på hur många hushåll som saknar en rimlig bostad utifrån olika kriterier och normer (Boverket 2020:21). Rapporten visar t.ex. att 56 000 hushåll är trångbodda, samtidigt som de har en ansträngd boendeekonomi. Beträffande bostadssituationen för utrikes födda och nyanlända, se utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering.

I Boverkets bostadsmarknadsenkät för 2021 anger 207 kommuner att de har ett underskott på bostäder i kommunen som helhet. Det är en minskning med 5 kommuner jämfört med 2020 och med 33 kommuner jämfört med 2019. Många hushåll har dock fortsatt svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Det gäller inte minst unga, nyanlända. Det är även svårt för personer med funktionsnedsättning och äldre att få sina bostadsbehov tillgodosedda, bl.a. eftersom det i vissa kommuner råder brist på bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning respektive särskilda boendeformer för äldre. Vidare har stora delar av det äldre bostadsbeståndet bristande tillgänglighet för personer med nedsatt rörlighet.

Hysesgarantier

Boverket administrerar det statliga bidraget till kommuner för hyresgarantier som kommunerna utfärdar till hushåll som kan betala ett eget boende, men som trots det har svårt att etablera sig på bostadsmarknaden. Under 2020 beviljade Boverket bidrag för 0,7 miljoner för 146 garantier till 19 kommuner. Det innebar en liten minskning jämfört med 2019, då det beviljade beloppet uppgick till drygt 1,1 miljoner kronor för 226 garantier till 19 kommuner.

Insatser mot den låga rörligheten

Genom slopandet av schablonintäkten på uppskovsbelopp den 1 januari 2021 antas utbudet av bostäder till försäljning öka, vilket skapar flyttkedjor som underlättar rörligheten på bostadsmarknaden. På så sätt skapas möjligheter för ett bättre nyttjande av bostadsbeståndet.

Insatser på svaga bostadsmarknader

Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Kommuner med svag bostadsmarknad kan ansöka om bidrag hos Boverket för stöd till undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag i ekonomiska svårigheter och för stöd till företag som tillhandahåller bostadstjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Regelverket ändrades 2018 för att anpassa det till EU:s statsstödsregler. Avtal om stöd till omstrukturering av kommunala bostadsföretag som beslutats enligt de tidigare reglerna fortsätter att gälla. Vid årsskiftet 2020/2021 återstod avtal med två kommuner som löper till utgången av 2021 respektive utgången av 2023. Det återstående åtagandet enligt dessa avtal uppgår till 7,6 miljoner kronor, vilket motsvarar avvecklingskostnader för totalt 81 lägenheter. Sedan regelverket ändrades 2018 har en handfull kommuner visat intresse för bidraget, men några nya ansökningar har inte kommit in.

Statens Bostadsomvandling AB

Genom att förvärva och omvandla offentligt ägda och privatägda fastigheter, med främsta syfte att säkerställa bostäder till äldre, medverkar Statens Bostadsomvandling AB (Sbo) till en bostadsmarknad i balans, särskilt på orter med en svag bostadsmarknad. Under 2020 köpte Sbo fastigheter i 1 kommun, jämfört med 4 kommuner 2019, och sålde fastigheter som omfattade 66 lägenheter i 3 kommuner. Totalt 66 lägenheter i 4 kommuner färdigställdes och ombyggnationer av 4 fastigheter i 3 kommuner pågick under året. Sbo bedrev under 2020 verksamhet på 22 orter i totalt 20 kommuner, i form av bl.a. förstudier, ombyggnationer och omvandlingar. I december 2020 beslutade regeringen om ett kapitaltillskott på 300 miljoner kronor till bolaget i enlighet med riksdagens bemyndigande efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2020 (prop. 2019/20:99, bet. 2019/20:FiU21, rskr. 2019/20:340).

3.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

3.4.1 Effektivare samhällsbyggnadsprocess gynnar bostadsbyggandet

Flera av de insatser som gjorts inom samhällsbyggnadsprocessen har inriktats på att skapa en effektivare och mer sammanhållen process. En effektiv och enhetlig tillämpning av regelverket leder till kortare handläggningstider och färre överklagade beslut, vilket i sin tur bidrar till att uppfylla målet om att underlätta för ekonomisk utveckling och främja en långsiktig god hushållning med naturresurser. Regeringen bedömer att de lagändringar som gjorts avseende översiktsplaneringen kommer att leda till en ökad planeringsaktivitet i landets kommuner. De kompetensinsatser som genomförts kommer vidare att gynna bostadsbyggandet genom att ge en snabb och kvalitetssäkrad introduktion för nya medarbetare på kommuner och länsstyrelser, en aktuell och komplett vägledning för samtliga aktörer samt en ökad förståelse för de olika rollerna i plan- och byggprocessen. Regeringen bedömer att de insatser som gjorts av berörda myndigheter för att förtydliga kriterierna för vilka områden som ska anses vara av riksintresse sammantaget kommer att leda till en minskning av det totala antalet riksintresseanspråk och skapa bättre förutsättningar för planering och byggande.

Regeringen anser att det arbete som möjliggjort för kommuner och andra aktörer att ta del av detaljplaner och byggnadsinformation via den nationella infrastrukturen är ett viktigt steg mot en digital samhällsbyggnadsprocess. Regeringen bedömer att detta bidrar till att uppfylla målet om att underlätta ekonomisk utveckling och främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser.

Regeringen anser att prioriteringen av äldre ärenden inom fastighetsbildningsverksamheten är viktig för att möta samhällets behov och bedömer att arbetet med att korta handläggningstiderna ger resultat i form av att andelen äldre ärenden fortsätter att minska i en allt snabbare takt. Prioriteringen innebär dock samtidigt att de genomsnittliga handläggningstiderna på kort sikt inte kommer att sjunka. För att nå målet om rimliga handläggningstider måste arbetet även inriktas på att begränsa ökningen av äldre ärenden genom att nyinkomna ärenden handläggs snabbare än tidigare. Detta bedöms också ske, då de genomsnittliga handläggningstiderna är stabila. Regeringen bedömer sammantaget att det har skapats bättre förutsättningar för en fastighetsbildningsverksamhet som svarar mot samhällets behov.

3.4.2 Statliga insatser bidrar till goda och hållbara livsmiljöer

Regeringen bedömer att de insatser som gjorts inom området för goda och hållbara livsmiljöer bidrar till att ge alla människor i alla delar av landet en från social synpunkt god livsmiljö, där en långsiktig god hushållning med naturresurser främjas. Fler kommuner integrerar stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer och stadsmiljöavtalen bidrar till att skapa bättre förutsättningar för att resa med kollektivtrafik och cykel samt minska personbilstrafiken, vilket i sin tur leder till bl.a. bättre luftkvalitet. Regeringen bedömer att en mer samordnad bebyggelse-, transportinfrastruktur- och trafikplanering behövs för att minska transportbehovet och reducera bilberoendet, samt för att nå etappmålet om en ökad andel gång-, cykel- och kollektivtrafik. Regeringen avser att analysera frågan vidare under mandatperioden. Flera samverkansåtgärder inom Rådet för hållbara städer bidrar till ökad kunskap och samordning mellan myndigheter. Smart City Swedens arbete bidrar till ökad kunskap och förståelse för frågor som är viktiga för hållbara livsmiljöer, även internationellt. De statliga insatserna bedöms som helhet stödja målet om goda och hållbara livsmiljöer. Eftersom den upplevda otryggheten utomhus har ökat något finns skäl att följa utvecklingen för att se eventuella behov av ytterligare åtgärder. Områden med socioekonomiska utmaningar bör uppmärksammas särskilt. Ökad samordning avseende styrning och finansi-

ering inom området hållbara livsmiljöer skulle behövas för att bidra till en högre måluppfyllelse.

3.4.3 Boverkets arbete bidrar till en effektivare byggprocess

De stora kostnader som fel och skador inom byggandet genererar minskar sektorns effektivitet. Därtill kommer följd effekter som försämrad inomhusmiljö och folkhälsa samt negativ klimatpåverkan. För att öka produktiviteten och ha en god resurshushållning behöver fel, brister och skador minska i byggandet. Boverket har identifierat bakomliggande orsaker, initierat ett arbete för att påbörja en förändring av de bakomliggande orsakerna och utvecklat ett digitalt kunskapsstöd om de vanligaste skadorna. Regeringen bedömer att Boverkets arbete inom området bidrar till att sektorns produktivitet ökar och därmed till att uppfylla målet om ett långsiktigt hållbart byggande

3.4.4 Statliga insatser bidrar till ett hållbart byggande

Regeringen bedömer att de statliga insatser som genomförts bidrar till målet om en långsiktigt god hushållning med naturresurser och energi inom byggandet. Trenden med minskade inhemska växthusgasutsläpp från byggsektorn fortsätter och byggnadsbeståndets energiprestanda förbättras. Införandet av krav på klimatdeklaration, installation av system för individuell mätning och debitering av värme och tappvarmvatten samt stöd för energieffektivisering i flerbostadshus bedöms bidra ytterligare till denna utveckling. Utsläppen från import av byggmaterial ökar emellertid och det finns behov av ökat återbruk och återvinning inom sektorn. Bygg- och fastighetssektorn prioriteras därför i regeringens arbete för omställningen till en cirkulär ekonomi. Sammantaget bedömer regeringen att de genomförda insatserna stödjer utvecklingen mot ett hållbart byggande, men att fler insatser krävs för att ytterligare påskynda omställningen till ett mer resurseffektivt byggande, med minskad miljö- och klimatpåverkan.

3.4.5 Statens insatser underlättar bostadsbyggandet

Regeringen bedömer att de insatser som gjorts inom bostadspolitikerna bidrar till att underlätta bostadsbyggandet och skapa bättre förutsättningar för hushållen att hitta en bostad som svarar mot deras behov. Under det gångna året har byggandet för första gången legat i nivå med Boverkets byggbehovsberäkning, men det finns fortfarande ett behov av att åtgärda det stora underskottet av bostäder som har byggts upp under lång tid. Investeringsstödet är en åtgärd för att stimulera byggandet av hyresrätter med lägre hyra. Under 2020 har byggandet av hyresrätter med investeringsstöd varit stort. Regeringen anser dock att de vidtagna åtgärderna inte är tillräckliga för att uppnå långsiktigt väl fungerande bostadsmarknader, där konsumenternas efterfrågan möter ett utbud av bostäder som svarar mot behoven. Regeringen bedömer att de statliga insatserna stödjer målet om en långsiktig väl fungerande bostadsmarknad, även om underskottet av bostäder fortsatt är stort på vissa håll i landet och för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor.

3.4.6 Bostadsmarknaden möter inte allas behov

Boverkets rapport med förslag på hur bostadsbristen ska beräknas och presenteras ger för första gången en heltäckande bild av vilka hushåll som inte har en tillfredställande boendesituation och var dessa hushåll finns. Den ger ett bra underlag för kommunerna att vidta åtgärder. Regeringen bedömer dock att också staten måste bidra på fler sätt än genom stöd till ökat bostadsbyggande för att alla hushåll ska få sina bostadsbehov tillfredsställda. Två pågående utredningar (dir. 2020:53 och dir. 2020:125) har i uppdrag att lämna förslag som tillsammans kan bidra till en bättre fungerande bostadsmarknad.

3.5 Politikens inriktning

Sverige ska ha en långsiktig och hållbar bostadspolitik för alla. En väl fungerande bostadsmarknad i hela landet är en viktig förutsättning för människors trygghet och livskvalitet, och för en konkurrenskraftig ekonomi.

Sverige har under lång tid haft en ökande befolkning, vilket medför behov av ett långsiktigt bostadsbyggande och ett bättre utnyttjande av det befintliga beståndet. Fler bostäder behövs för att underlätta för ungdomar att få sin första bostad, för att människor ska kunna flytta dit jobben finns och för att bryta den växande boendesegregationen. Fler bostäder behövs för att kunna stärka flyttkedjor och bidra till lokal och regional utveckling. En socialt hållbar bostadsförsörjning behövs också för hushåll som har svårt att skaffa en bostad på marknadens villkor, bl.a. strukturellt hemlösa.

Under 2021 och 2022 prognostiserar Boverket att bostadsbyggandet möter byggbehovet. Det är centralt att byggtakten kan upprätthållas för att successivt bygga ikapp det underliggande underskottet. Ett viktigt verktyg för en fortsatt hög byggtakt är investeringsstödet för hyresrätter och studentbostäder. För en välfungerande bostadsmarknad krävs utöver goda förutsättningar för nyproduktion också effektivare sätt att nyttja det befintliga bostadsbeståndet. Kvaliteter och värden i befintliga byggnader och stadsmiljöer ska värnas och tillvaratas.

Ett ökat bostadsbyggande minskar inte bara bostadsbristen utan ger samtidigt möjlighet att ställa om till mer levande, inkluderande, omsorgsfullt gestaltade och socialt hållbara samhällen, som både bidrar till klimatomställningen och är anpassade till klimatförändringarna. Det handlar om att bygga fler bostäder som människor har råd att bo i, och samtidigt skapa förutsättningar för attraktiva, gröna och trygga livsmiljöer. Förutsättningarna för detta ser olika ut i olika delar av landet, och en hållbar bostadspolitik måste utformas för att möta olika utmaningar i så väl storstäderna, mindre städer och tätorter. Vid planeringen av nya bostäder kan boendesegregationen motverkas och förutsättningar för jämlika uppväxt- och levnadsvillkor förbättras. Andra perspektiv som är viktiga att beakta vid fysisk planering och stadsutveckling är barnrätt, samt funktionshindrades och äldres behov. För att stimulera cykling och ökad transporteffektivitet över hela landet, föreslår regeringen att den cykelsatsning som gjorts genom stadsmiljöavtalen förstärks under 2022. De bostäder och miljöer som planeras och byggs ska vara av god arkitektonisk kvalitet och bidra till att bl.a. uppnå nationella klimat- och miljömål samt Agenda 2030. Regeringen ser allvarligt på utvecklingen inom klimatområdet och konstaterar utifrån FN:s klimatpanels senaste rapport från augusti 2021 att ambitionsnivån i klimatarbetet behöver höjas mycket snabbt.

Regeringen vill främja ett mer hållbart byggande, med fokus på minskade klimatutsläpp och ökad resurseffektivitet. Bygg- och anläggningssektorn står för omkring en femtedel av Sveriges inhemska växthusgaser. Från och med 1 januari 2022 införs krav på klimatdeklarationer, som är avsett att bli ett viktigt verktyg för att mäta och följa klimatpåverkan i byggsektorn. I syfte att underlätta för byggherrar att följa de nya reglerna tilldelas Boverket ytterligare medel för 2022. Vidare tilldelas myndigheten permanenta medel för tillsyn, drift och förvaltning av det nya systemet för klimatdeklarationer för att säkerställa en långsiktig och ändamålsenlig tillämpning. Under 2021 påvisade den uppkomna situationen vid kalkstensbrottet i Slite byggsektorns sårbarhet och beroende av en enskild insatsvara och verksamhetsutövare. För att främja ett mer resurseffektivt byggande med minskad miljö- och klimatpåverkan, och stärka motståndskraften mot sårbarheter i råvaruförsörjningen och tillgången till insatsvaror, genomför regeringen ett antal långsiktiga och riktade satsningar. Återvinning och återbruk inom sektorn måste öka. Regeringen föreslår därför bl.a. att resurser avsätts för att stärka Boverkets arbete med att driva på den cirkulära omställningen

inom byggsektorn. Myndigheten ges också i uppdrag att se över hur införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan kan accelereras och hur tillämpningen av klimatdeklaration kan utökas. Regeringen föreslår även en riktad forsknings- och innovationssatsning med fokus på ökad återanvändning och återbruk av byggmaterial samt utveckling av nya byggmaterial. Åtgärder vidtas för att främja ett ökat träbyggande. Genom ökad träbyggnation finns potential att öka kolinlagringen. Dessutom vidtas åtgärder för att statliga bolag och myndigheter bör gå före i utvecklingen mot ett mer hållbart och cirkulärt byggande.

Regeringen föreslår att det införs en ny aktör i plan- och bygglagen, certifierat byggprojekteringsföretag. Om en byggherre använder sig av ett sådant företag vid projekteringen av nybyggnation av vissa bostadshus ska byggnadsnämnden varken inför beslut om bygglov eller startbesked beakta sådana krav som omfattas av certifieringen. Förslaget syftar till att öka förutsägbarheten och effektiviteten i byggprocessen och kan särskilt underlätta för sådana aktörer som bygger bostäder med repeterbara processer

Ett fortsatt högt och hållbart bostadsbyggande är en prioriterad fråga för regeringen.

Under år 2021 har regeringen infört ett stöd till energieffektivisering i flerbostadshus. Stödet syftar till att förbättra befintliga byggnaders energiprestanda genom att främja kostnadseffektiva åtgärder vid genomförandet av energieffektiviserande renoveringar. I syfte att skapa bättre förutsättningar att uppnå stödets syfte och ge ökad effekt omfördelas medlen för stödet.

Onsala rymdobservatorium tillhandhåller forskningsutrustning i världsklass inom radioastronomi och geovetenskap för svenska och internationella forskare. I den geovetenskapliga verksamheten mäts och studeras hur jorden förändras. Där bedrivs bl.a. forskning om jordens rotation, landhöjning, tidvatten och jordbävningar. Lantmäteriet bör tillföras medel för att säkerställa fortsatt drift och utveckling av den geodetiska verksamheten vid observatoriet, dvs. den del som bedriver verksamhet inriktad på geovetenskap.

Flera större företagsetableringar och företagsexpansioner pågår och planeras nu i Norrbottens och Västerbottens län. Dessa industriinvesteringar förväntas få stor positiv påverkan på den gröna omställningen av samhället, i Sverige och utomlands. För att möjliggöra denna utveckling behöver stora insatser avseende samhällsbyggande göras på kort tid. Både städer och mindre tätorter kommer att behöva växa och det ställer stora krav på såväl omsorgsfull gestaltning av den fysiska miljön som jämlik tillgång till goda livsmiljöer för alla invånare. Regeringen vill ge kommunerna de bästa förutsättningarna för att skapa långsiktigt hållbara, cirkulära och inkluderande livsmiljöer och föreslår därför att medel tillförs för innovativa, inkluderande och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i Norrbotten och Västerbotten. Regeringen vill också förstärka Rådet för hållbara städer, som är en viktig resurs i den statliga samordningen av den hållbara stadsutvecklingen.

3.6 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har i sin revisionsberättelse för Statens geotekniska institut (SGI) 2020 lämnat ett uttalande med reservation. Reservationen avser att SGI har ingått åtaganden som sträcker sig efter slutåret i beställningsbemyndigandet för anslaget 1:4 *Sanering och återställning av förorenade områden*, anslagspost 4 Sanering o återställ – Sanering forskning – del till SGI inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Det är inte förenligt med 17 § anslagsförordningen (2011:223). Åtagandena efter slutåret 2023 uppgår till 1,7 miljoner kronor. SGI kommer med anledning av reservationen att förbättra

sina rutiner på området. I Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2021 har regeringen beslutat om ett beställningsbemyndigande med 2025 som slutår.

Riksrevisionen har i sin revisionsberättelse för Boverket 2020 lämnat ett uttalande med reservation. Reservationen avser att Boverket har ingått åtaganden som sträcker sig efter slutåret i beställningsbemyndigandet för anslaget 1:7 *Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus och utombusmiljöer*, anslagspost 1 Energieffektivisering och renovering av flerbostadshus inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik. Det är inte förenligt med 17 § anslagsförordningen. Åtagandena efter slutåret 2021 uppgår till 35,5 miljoner kronor. Inga ytterligare beslut kommer att fattas om det stöd för renovering och energieffektivisering i vissa bostadsområden som åtagandena avser. Boverket har säkerställt att beställningsbemyndiganden för andra stöd som myndigheten administrerar inte överskrids.

3.7 Budgetförslag

3.7.1 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tabell 3.5 Anslagsutveckling 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

2020	Utfall	18 898	Anslagssparande	1 702
2021	Anslag	20 600 ¹	Utgiftsprognos	20 126
2022	Förslag	20 600		
2023	Beräknat	35 600		
2024	Beräknat	45 600		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för insatser inom det bostadspolitiska området.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.6 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:1 Bostadspolitisk utveckling

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	20 600	20 600	20 600
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		15 000	25 000
<i>varav BP22</i>	<i>15 000</i>	<i>30 000</i>	<i>40 000</i>
<i>– Hållbart samhällsbyggande, medel att fördela</i>	<i>15 000</i>	<i>30 000</i>	<i>40 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	20 600	35 600	45 600

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att medel tillförs för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i samband med företagsetableringar och företagsexpansioner samt stads- och ortsutvecklingsprocesser i ett antal kommuner i Norrbotten och Västerbotten. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* ökas med

15 000 000 kronor 2022. Av samma anledning beräknas anslaget ökas med 30 000 000 kronor 2023 och 40 000 000 kronor per år 2024–2030.

Regeringen föreslår att 20 600 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Bostadspolitisk utveckling* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 35 600 000 kronor respektive 45 600 000 kronor.

3.7.2 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tabell 3.7 Anslagsutveckling 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

2020	Utfall	2 000	Anslagssparande	23 000
2021	Anslag	12 500 ¹	Utgiftsprognos	3 886
2022	Förslag	12 500		
2023	Beräknat	12 500		
2024	Beräknat	12 500		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för undsättning eller omstrukturering av kommunala bostadsföretag med ekonomiska svårigheter och för statsbidrag till kommuner med en svag bostadsmarknad för stöd till företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2023–2025.

Skälen för regeringens förslag: Det är viktigt att Boverket kan bedriva sitt arbete långsiktigt, med möjlighet att ingå avtal som sträcker sig längre än innevarande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 500 000 kronor 2023–2025.

Tabell 3.8 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusentals kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	7 620	7 620	4 700			
Nya åtaganden	0	0	11 100			
Infriade åtaganden	0	-2 920	-3 300	-6 000	-3 500	-3 000
Utestående åtaganden	7 620	4 700	12 500			
Erhållit/föreslaget bemyndigande	0	12 500	12 500			

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.9 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:2 Omstrukturering av kommunala bostadsföretag

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	12 500	12 500	12 500
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	12 500	12 500	12 500

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 12 500 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Omstrukturering av kommunala bostadsföretag* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 12 500 000 kronor respektive 12 500 000 kronor.

3.7.3 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tabell 3.10 Anslagsutveckling 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor

2020	Utfall	3 730	Anslagssparande	39 270
2021	Anslag	43 000 ¹	Utgiftsprognos	4 957
2022	Förslag	43 000		
2023	Beräknat	43 000		
2024	Beräknat	43 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kommuner som går i borgen för enskilda hushålls skyldighet att betala hyra för sin bostad (kommunala hyresgarantier) och för utgifter för statsbidrag till byggemenskaper.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.11 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:3 Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	43 000	43 000	43 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	43 000	43 000	43 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 43 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Stöd för att underlätta för enskilda att ordna bostad* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 43 000 000 kronor respektive 43 000 000 kronor.

3.7.4 1:4 Boverket

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:4 Boverket

Tusental kronor

2020	Utfall	314 766	Anslagssparande	27 235
2021	Anslag	352 583 ¹	Utgiftsprognos	343 052
2022	Förslag	316 330		
2023	Beräknat	289 183 ²		
2024	Beräknat	292 204 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 285 993 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 286 086 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Boverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för internationellt arbete.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativa hyresrätter som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har sedan tidigare ett bemyndigande att till ett belopp om 8 000 000 000 kronor ställa ut kreditgarantier för ny- och ombyggnad av bostäder, kreditgarantier för avlösen av kommunala borgensåtaganden samt kreditgarantier för lån till kooperativa hyresrättsföreningar som tas upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt. Regeringen bedömer att det under 2022 behövs en garantiram av samma omfattning som för 2021. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 ställa ut kreditgarantier för nybyggnad och ändringar av bostäder, avlösen av kommunala borgensåtaganden och lån som kooperativa hyresrättsföreningar tar upp vid förvärv av fastigheter för ombildning till kooperativ hyresrätt som inklusive tidigare utfärdade garantier uppgår till högst 8 000 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.13 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:4 Boverket

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	342 583	342 583	342 583
Pris- och löneomräkning ²	1 870	5 712	9 237
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-28 123	-59 112	-59 616
<i>varav BP22³</i>	<i>22 000</i>	<i>22 000</i>	<i>22 000</i>
– Uppdrag kring klimatdeklarationer	5 000		
– Myndighetslyft cirkulär ekonomi i byggsektorn	10 000	10 000	10 000
– Rådet för hållbara städer	2 000	2 000	2 000
– Klimatdeklarationer – tillsyn och drift	5 000	10 000	10 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	316 330	289 183	292 204

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att Boverket får i uppdrag att se över om och hur införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan kan påskyndas och hur tillämpningen av klimatdeklarationer kan utvidgas. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget 1:4 *Boverket* ökas med 5 000 000 kronor 2022.

När kravet på klimatdeklarationer vid uppförande av nya byggnader träder i kraft 2022 krävs information och vägledning från Boverket. Vidare ska Boverket ansvara för tillsyn, drift och förvaltning av det nya systemet för klimatdeklarationer för att säkerställa en långsiktig och ändamålsenlig tillämpning. Regeringen föreslår av denna anledning att anslaget ökas med 5 000 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med 10 000 000 kronor per år.

Regeringen föreslår att Boverket får i uppdrag att utveckla arbetet inom byggsektorn med omställningen till en cirkulär ekonomi. Boverket ska arbeta för att möjliggöra byggande med mindre cementanvändning och främja återvinning och återbruk av befintligt byggmaterial. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget ökas med 10 000 000 kronor 2022. Av samma anledning beräknas anslaget ökas med 10 000 000 kronor per år 2023 och 2024.

För att Rådet för hållbara städer ska kunna fördela medel till samhällsbyggnadsprojekt i samband med företagsetableringar samt stads- och ortsutveckling i Västerbotten och Norrbotten samt stödja berörda kommuner i arbetet föreslår regeringen att anslaget ökas med 2 000 000 kronor 2022. Av samma anledning beräknas anslaget ökas med 2 000 000 kronor per år 2023–2030.

Regeringen föreslår att 316 330 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Boverket* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 289 183 000 kronor respektive 292 204 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

De kreditgarantier som Boverket administrerar är försäkringar som långgivare kan teckna för lån till nybyggnad och ändringar av bostäder och vid förvärv av fastighet som ombildas till kooperativ hyresrätt. Garantierna ger långgivaren ett skydd mot

kreditförluster och minskar behovet av topplån eller egen kapitalinsats för den som bygger bostäder. Kreditgarantierna får utfärdas för

- nybyggnad och ändringar av bostäder,
- avlösen av kommunala borgensåtaganden,
- lån till kooperativa hyresrättsföreningar, och
- vissa kommunala åtaganden för boendet.

Bestämmelserna om kreditgarantier finns i förordningen (2020:255) om statlig kreditgaranti för lån för bostadsbyggande och förordningen (2002:664) om statligt stöd för vissa kommunala åtaganden för boendet. Finansieringen av dessa garantier sker utanför statens budget genom avgifter som ska täcka både garantiverksamheten och förvaltningskostnaderna. Avgifterna ska också täcka finansieringen av sådana fastighetsförvärv som Boverket undantagsvis får göra för att skydda statligt garanterade lånefordringar.

Tabell 3.14 Garantier

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Akkumulerat resultat
Utfall 2020		5 321	4 394	927	36 416
Prognos 2021		3 886	4 500	- 614	35 802
Budget 2022	600	3 872	6 200	-2 328	33 474

3.7.5 1:5 Statens geotekniska institut

Tabell 3.15 Anslagsutveckling 1:5 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

2020	Utfall	48 444	Anslagssparande	3 066
2021	Anslag	55 328 ¹	Utgiftsprognos	56 356
2022	Förslag	56 847		
2023	Beräknat	52 343 ²		
2024	Beräknat	52 861 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 51 809 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 51 810 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens geotekniska instituts (SGI) förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.16 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:5 Statens geotekniska institut

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	55 328	55 328	55 328
Pris- och löneomräkning ²	519	1 094	1 652
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 000	-4 079	-4 119
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	56 847	52 343	52 861

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 56 847 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Statens geotekniska institut* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 52 343 000 kronor respektive 52 861 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 3.17 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

	Intäkter
Utfall 2020	12 171
(varav tjänsteexport)	0
Prognos 2021	13 000
(varav tjänsteexport)	0
Budget 2022	15 000
(varav tjänsteexport)	0

Intäkterna från den avgiftsbelagda verksamheten består av uppdragsverksamhet inom geoteknisk och miljögeoteknisk forskning, utveckling och kunskapsförmedling samt rådgivning. Avgifterna disponeras av SGI. Myndighetens uppdragsverksamhet har som ekonomiskt mål att den ska bidra till att täcka verksamhetens kostnader.

3.7.6 1:6 Lantmäteriet

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:6 Lantmäteriet

Tusental kronor

2020	Utfall	655 388	Anslagssparande	21 284
2021	Anslag	669 014 ¹	Utgiftsprognos	671 595
2022	Förslag	688 817		
2023	Beräknat	697 047 ²		
2024	Beräknat	703 878 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 689 249 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 689 002 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Lantmäteriets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för riksgränskommissionens arbete med översyn av riksgränsen mellan Sverige och Norge samt för utgifter för bidrag till Onsala rymdobservatorium för att upprätthålla och utveckla den geodetiska infrastrukturen.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.19 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:6 Lantmäteriet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	669 014	669 014	669 014
Pris- och löneomräkning ²	5 462	13 093	20 024
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	14 341	14 940	14 840
<i>varav BP22³</i>	<i>18 000</i>	<i>18 000</i>	<i>18 000</i>
– Tillsyn, vägledning och kunskapsunderlag	5 000	5 000	5 000
– Onsala rymdobservation	13 000	13 000	13 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	688 817	697 047	703 878

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusivt beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusivt pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 13 000 000 kronor per år fr.o.m. 2022 för att säkerställa fortsatt drift och utveckling av den geodetiska verksamheten vid Onsala rymdobservatorium.

Regeringen föreslår att anslaget ökas med 5 000 000 kronor per år fr.o.m. 2022 för att möjliggöra digitalisering av strandskyddet.

Regeringen föreslår att 688 817 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Lantmäteriet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 697 047 000 kronor respektive 703 878 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 3.20 Offentligrättslig verksamhet**

Tusental kronor

Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020	267 000	1 070 000	949 000	121 000	77 200
Prognos 2021	260 000	1 007 000	947 000	60 000	147 000
Budget 2022	260 000	920 000	920 000	0	147 000

De offentligrättsliga avgifterna består dels av avgifter för lantmäteriförrättningar, dels avgifter för pantbrevsregistrering, som Lantmäteriet disponerar. Tidigare redovisades avgifterna för pantbrevsregistreringen under rubriken Övrig avgiftsfinansierad verksamhet. De offentligrättsliga avgifterna består även av expeditionsavgifter för inskrivning enligt jordabalken m.m., vilka Lantmäteriet inte disponerar.

Tabell 3.21 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020	441 000	443 200	-2 200	56 600 ¹
(varav tjänsteexport)	31 700	33 100	-1 400	4 000
Prognos 2021	444 300	445 400	-1 100	55 200
(varav tjänsteexport)	28 600	29 500	-900	3 100
Budget 2022	125 800	162 300	-36 500	18 700
(varav tjänsteexport)	50 000	50 400	-400	3 500

¹ I uppdragsverksamhet ingår minus 20 600 tkr som är ett underskott från bolagiseringen av Metria.

Lantmäteriet bedriver uppdrag i anslutning till fastighetsbildning, myndighetssamverkan samt tjänsteexport. Från och med budgetåret 2021 ingår även tillhandahållande av grundläggande geografisk information och fastighetsinformation i uppdragsverksamheten. Denna verksamhet har tidigare redovisats under rubriken Övrig avgiftsfinansierad verksamhet.

3.7.7 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus**Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus**

Tusental kronor

2020	Utfall	50 487	Anslagssparande	114 514
2021	Anslag	305 000 ¹	Utgiftsprognos	302 386
2022	Förslag	1 565 000		
2023	Beräknat	80 000		
2024	Beräknat	1 130 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till energieffektivisering av flerbostadshus. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:7 *Energieffektivisering av flerbostadshus* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 815 000 000 kronor 2023–2025.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda planeringsförutsättningar måste det finnas möjlighet att fatta beslut om stöd som medför behov av medel kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:7 *Energieffektivisering av flerbostadshus* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 815 000 000 kronor 2023–2025.

Tabell 3.23 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Tusentals kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	117 356	99 980	308 967			
Nya åtaganden	0	245 487	1 565 000			
Infriade åtaganden	-17 376	-36 500	-58 967	-80 000	-1 130 000	-605 000
Utestående åtaganden	99 980	308 967	1 815 000			
Erhållit/föreslaget bemyndigande	0	1 500 000	1 815 000			

Skälen för regeringens förslag

Tabell 3.24 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:7 Energieffektivisering av flerbostadshus

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	955 000	955 000	955 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	610 000	-875 000	175 000
<i>varav BP22</i>	<i>-585 000</i>	<i>-920 000</i>	<i>880 000</i>
– <i>Omfördelning energieffektivisering</i>	<i>-585 000</i>	<i>-920 000</i>	<i>880 000</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 565 000	80 000	1 130 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

För att skapa bättre förutsättningar att uppnå energieffektiviseringsstödet syfte bör medlen för stödet omfördelas. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att anslaget 1:7 *Energieffektivisering av flerbostadshus* minskas med 585 000 000 kronor 2022 och med 920 000 000 kronor 2023. Av samma anledning beräknas anslaget ökas med 880 000 000 kronor 2024 respektive 625 000 000 kronor 2025.

Regeringen föreslår att 1 565 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Energi-effektivisering av flerbostadsbus* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 80 000 000 kronor respektive 1 130 000 000 kronor.

3.7.8 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tabell 3.25 Anslagsutveckling 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tusental kronor

2020	Utfall	2 378 281	Anslagssparande	21 719
2021	Anslag	3 800 000 ¹	Utgiftsprognos	3 766 373
2022	Förslag	4 050 000		
2023	Beräknat	4 900 000		
2024	Beräknat	5 000 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för att anordna nya hyresbostäder och bostäder för studerande. Anslaget får även användas för utgifter för att administrera stöden.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:8 *Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 300 000 000 kronor 2023–2025.

Skälen för regeringens förslag: För att skapa goda planeringsförutsättningar måste det finnas möjlighet att fatta beslut om stöd som medför behov av medel kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:8 *Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 300 000 000 kronor 2023–2025.

Tabell 3.26 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	5 549 461	7 384 184	9 300 000			
Nya åtaganden	4 193 833	4 541 816	3 638 000			
Infriade åtaganden	-2 359 110	-2 626 000	-3 638 000	-2 950 000	-3 000 000	-3 350 000
Utestående åtaganden	7 384 184	9 300 000	9 300 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	7 500 000	9 300 000	9 300 000			

Skälen för regeringens förslag**Tabell 3.27 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:8 Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande**

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	3 150 000	3 150 000	3 150 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	900 000	1 750 000	1 850 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 050 000	4 900 000	5 000 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 050 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:8 *Investeringstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 4 900 000 000 kronor respektive 5 000 000 000 kronor.

4 Konsumentpolitik

4.1 Mål för området

Se avsnitt 2.4.

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatet bedöms utifrån indikatorer och bedömningsgrunder som avser upprätthållandet av det konsumentskyddande regelverket, tvistlösning utanför domstol, information och vägledning för konsumenter samt insatser för att främja hållbar konsumtion. De centrala indikatorer som används vid resultatbedömningen är följande:

- andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i marknadsrättsliga ärenden,
- andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i produktsäkerhetsärenden,
- andelen företag som följt Allmänna reklamationsnämndens (ARN) rekommendationer, och
- antalet besökare på konsumentupplysningstjänsten Hallå konsumenters webbplats.

En heltäckande resultatbedömning kan inte göras utifrån en begränsad uppsättning kvantitativa indikatorer. Vid sidan av de centrala resultatindikatorerna används därför även andra indikatorer och bedömningsgrunder. Det gäller särskilt insatser avsedda att bidra till en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar konsumtion. Det bör även beaktas att det utöver insatserna inom konsumentpolitiken finns många andra faktorer som påverkar situationen på konsumentmarknaderna.

4.3 Resultatredovisning

4.3.1 Insatser har motverkat affärsmetoder som skadar konsumenter

Konsumentverket har identifierat affärsmetoder som riskerar att bryta mot det konsumentskyddande regelverket på marknader där konsumenter möter störst problem. Myndigheten har i hög utsträckning kommit tillrätta med de identifierade bristerna genom att ge information till företag, meddela förbuds föreläggande och väcka talan i domstol. De initiativ som myndigheten tagit har framför allt gällt marknadsföring, information och avtalsvillkor på bl.a. marknaderna för resor, spel, telefoni, försäkringar, bilar, hälsa, energi och krediter. Valet av insatser för att motverka affärsmetoder som skadar konsumenter har gjorts utifrån en bedömning av vad som ger bäst effekt. Arbetet har påverkats av spridningen av sjukdomen covid-19 och en aktiv tillsynsverksamhet har bl.a. bedrivits mot företag som säljer hälsoprodukter och mot resebranschen. Processer har också drivits i domstol i syfte att få klarlagt hur vissa regler, bl.a. avseende miljöpåståenden, ska tolkas. Den centrala indikatorn för resultatbedömningen är i vilken utsträckning företag frivilligt rättar sig efter det att brister påtalats (se tabell 4.1).

Tabell 4.1 Andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i marknadsrättsliga ärenden

Procent	2017	2018	2019	2020
Andel frivilliga rättelser	77	77	82	75¹

¹ Minskningen i andelen frivilliga rättelser efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i jämförelse med 2019 förklaras delvis av att Konsumentverket av effektivitetsskäl har valt att skicka ett informationsbrev i stället för att inleda ett tillsynsärende vid mindre överträdelse.

Källa: Konsumentverkets årsredovisningar.

Andelen företag som under 2020 frivilligt rättade sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut var fortsatt hög, vilket tyder på att tillsynen har haft avsedd effekt och att den innebär att affärsmetoder som riskerar att skada konsumenterna har minskat i omfattning. Minskningen av andelen frivilliga rättelser efter Konsumentverkets tillsynsbeslut förklaras delvis av att Konsumentverket av effektivitetsskäl har valt att skicka ett informationsbrev i stället för att inleda ett tillsynsärende vid mindre överträdelse. Dessa fall, som tidigare var tillsynsärenden med en hög andel rättelser, räknas då inte längre som tillsynsbeslut, vilket leder till att andelen tillsynsbeslut med frivillig rättelse minskar.

Fastighetsmäklarinspektionen inledde under 2020 fler egeninitierade ärenden än tidigare. En indikator på tillsynens betydelse för en välfungerande marknad för fastighetsmäklartjänster är andelen beslut om disciplinpåföljd som fattats av myndigheten som efter överklagande av berörd mäklare fastställts i domstol (se tabell 4.2).

Tabell 4.2 Andelen överklagade beslut av Fastighetsmäklarinspektionen som fastställs av domstol

Procent	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andelen överklagade beslut som fastställdes av domstol	74	76	68	95	80	78	83

Källa: Fastighetsmäklarinspektionens årsredovisningar för 2014-2020, egen bearbetning.

Andelen överklagade beslut där domstolen prövat och fastställt Fastighetsmäklarinspektionens beslut 2020 ökade jämfört med föregående år. Det innebär att myndighetens arbete har bidragit till att upprätthålla regelverket på marknaden för fastighetsmäklartjänster.

4.3.2 Reglerna på produktsäkerhetsområdet följs i hög utsträckning

Konsumentverkets insatser på produktsäkerhetsområdet har grundat sig på riskanalyser om bristande säkerhet hos produkter på konsumentmarknaderna. Förutom ett fortsatt starkt fokus på varor och tjänster som riktar sig till barn har särskild uppmärksamhet bl.a. ägnats åt andningsskydd och flytvästar. En central indikator för resultatet är graden av frivilliga rättelser efter påpekanden från Konsumentverket om bristande produktsäkerhet (se tabell 4.3).

Tabell 4.3 Andelen företag som frivilligt rättat sig efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i produktsäkerhetsärenden

Procent	2017	2018	2019	2020
Andel frivilliga rättelser	98	88	94	83¹

¹ Minskningen i andelen frivilliga rättelser efter Konsumentverkets tillsynsbeslut i jämförelse med 2019 kan delvis bero på att Konsumentverket har valt att arbeta mer proaktivt.

Källa: Konsumentverkets årsredovisningar.

Andelen frivilliga rättelser var 2020 på en något lägre nivå än föregående år. Det kan delvis bero på att Konsumentverket har valt ett mer proaktivt arbetssätt, men en närmare uppföljning av anledningen försvårades av den ansträngda arbetssituationen under pandemin. De insatser som myndigheten genomfört har lett till att det finns färre osäkra produkter på marknaden.

4.3.3 En trovärdig och effektiv tvistlösning utanför domstol

ARN:s tvistlösning utanför domstol bildar en viktig praxis på konsumentmarknaderna. ARN avgjorde under 2020 bl.a. ärenden som rörde konsumentskyddet i samband med inställda resor och evenemang. Fler konsumenter än någonsin tidigare vände sig till myndigheten, framför allt som en följd av konsekvenserna av spridningen av covid-19, för att få tvister med företag prövade. Under 2020 ökade antalet inkomna ärenden med 35 procent. Trots att myndigheten genom stora ansträngningar lyckades avgöra 22 procent fler ärenden per årsarbetskraft medförde den omfattande ärendeökningen, i kombination med att många ärenden blivit mer omfattande och komplicerade, att antalet ärenden som inte hunnit avgöras ökade 2020. För att ARN ska kunna hantera den kraftigt ökade ärendetillströmningen och uppfylla krav på handläggningstider som EU-regelverket ställer har myndigheten efter förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2021 fått en ökning av sitt anslag för 2021 (prop. 2020/21:99 utg.omr. 18, bet. 2020/21:FiU21, rskr. 2020/21:385). En central indikator för verksamhetens bidrag till välfungerande konsumentmarknader är andelen av ARN:s beslut som följts av företagen (se tabell 4.4).

Tabell 4.4 Efterlevnad av ARN:s rekommendationer och antal avgjorda ärenden

Procent, antal

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Andel beslut som följts av företagen	77	81	78	79	79	77	77
Antal avgjorda ärenden	10 795	11 967	13 694	14 411	15 636	20 087	25 037

Källa: Allmänna reklamationsnämndens årsredovisningar.

Den höga och stabila nivån på företagens följsamhet indikerar att förtroendet för ARN:s verksamhet är högt.

4.3.4 Ett välanvänt och effektivt konsumentstöd

Konsumentstöd har främst tillhandahållits av Konsumentverket inom ramen för upplysningstjänsten Hallå konsument. Myndigheten har till följd av spridningen av covid-19 genomfört en tillfällig omprioritering från annan verksamhet för att på ett effektivt sätt kunna bibehålla nivån i konsumentupplysningen och bl.a. kunna svara på konsumenternas frågor om inställda flygresor och evenemang. En hög användning av tjänsten tyder på ett tillgängligt och relevant konsumentstöd. En central indikator för stödets räckvidd är antalet besök på Hallå konsumenters webbplats. Ytterligare en indikator är antalet konsumenter som fått svar på frågor vid individuell vägledning (se tabell 4.5).

Tabell 4.5   Antal besök på Hallå konsuments webbplats och antal frågor besvarade av Hallå konsument

Antal, procent

	2016	2017	2018	2019	2020
Antal besök på Hallå konsuments webbplats	1 600 000	2 000 000	2 400 000	2 900 000	3 300 000
Antal frågor besvarade av Hallå konsument	94 000	97 000	100 100	99 100	99 800
<i>varav andel kvinnor</i>	-	50	50	49	49
<i>varav andel män</i>	-	50	50	51	47
<i>varav andel med okänt kön</i>	-	-	-	-	4

Källa: Konsumentverkets årsredovisningar.

Hallå konsuments webbplats tillfördes 2020 nya funktioner för navigering som underlättar för konsumenter att hitta rätt och med fler möjligheter till individualiserad och interaktiv hjälp. Antalet besökare på webbplatsen fortsatte att öka. Antalet kontakter med Hallå konsuments individuella vägledningstjänst var likvärdig med föregående år och könsfördelningen bland användarna var i det närmaste helt jämn. Den stora användningen av Hallå konsument tyder på att många konsumenter på ett enkelt sätt har kunnat få ett relevant konsumentstöd.

4.3.5   Insatser för att främja hållbar konsumtion

Konsumentverket har i arbetet med regelefterlevnad aktivt motverkat felaktiga påståenden om produkters miljöegenskaper från företag. Myndigheten har bl.a. kartlagt och värderat sådana påståenden på en rad områden, t.ex. information om fordon, livsmedel och finansiella produkter, och vidtagit tillsynsåtgärder som i hög grad resulterat i rättelser från företagets sida.

I syfte att göra informationen om miljömässig hållbarhet och cirkulär ekonomi på Hallå konsuments webbplats mer relevant för konsumenter har fler områden lagts till, bl.a. information om kemikalier och återvinning.

Konsumentverket har utvecklat sina kostnadsberäkningar avseende bl.a. resor och boende i syfte att bistå Försäkringskassan med referensmaterial för beräkningar av merkostnader för personer med funktionsnedsättning.

Antalet besök på Money from Sweden, Konsumentverkets webbaserade tjänst för jämförelser av avgifter för att skicka pengar från Sverige till andra länder, steg under 2020. Marknadsföringen av tjänsten förstärktes, vilket sannolikt påverkade antalet besök. Avgifterna för att skicka pengar ökade något under 2020, men sedan tjänsten lanserades 2014 har avgifterna sjunkit.

Pandemin har inneburit påfrestningar och utmaningar för det nordiska miljömärket Svanens kunder inom bl.a. hotell- och konferensnäringen och byggbranschen. Samtidigt såldes många andra typer av varor och tjänster märkta med Svanen eller EU Ecolabel i lika stor eller större omfattning jämfört med tidigare år. Miljömärkning Sverige AB och dess nordiska motsvarigheter har fortsatt utvecklingsarbetet med en digital portal för att bl.a. hantera licenser mer effektivt och kundanpassat.

En stor del av det statsbidrag som Konsumentverket förmedlar till organisationer verksamma på konsumentområdet har, i likhet med tidigare år, riktats till insatser för en mer hållbar konsumtion och bidrag har även bl.a. lämnats för främjande av funktionshinderperspektivet i standardiseringsarbete. Samtliga slutredovisningar från mottagarna av statsbidraget har godkänts av Konsumentverket, vilket tyder på att

syftet med bidraget uppnåtts. Ett stort antal organisationer har velat dra nytta av att Konsumentverket för första gången getts möjlighet att fördela bidraget för två år.

4.3.6 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att målet för konsumentpolitiken till stor del har uppnåtts, särskilt när det gäller den del av målet som rör välfungerande konsumentmarknader.

Arbetet med att motverka affärsmetoder som skadar konsumenter har varit fortsatt effektivt, trots den påverkan som spridningen av covid-19 haft på verksamheten inom konsumentpolitiken. Det bedöms ha motverkat såväl ekonomiska skador för konsumenter som fysiska skador till följd av bristande produktsäkerhet. Nyttan för den majoritet av företag som följer reglerna bedöms också ha stärkts när oseriösa företag hindrats från att skaffa sig fördelar genom att bryta mot reglerna. Insatserna bedöms därför ha bidragit till uppfyllelsen av målet om välfungerande konsumentmarknader.

Den stabila nivån av följsamhet till de beslut som fattas av ARN visar, tillsammans med myndighetens ökade produktivitet, att verksamheten har fungerat väl trots den kraftiga ärendeökningen till följd av pandemin. Det har i sin tur bidragit till mer välfungerande konsumentmarknader.

Kraftsamlingen på konsumentupplysningstjänsten Hallå konsument bedöms ha lett till att fler konsumenter har fått det stöd de behöver och kunnat agera mer välinformerat och medvetet, vilket framför allt bedöms ha bidragit till mer välfungerande konsumentmarknader.

Konsumentverkets insatser för att motverka att företag gör påståenden om produkters miljöegenskaper som inte stämmer bedöms ha bidragit till mer välfungerande konsumentmarknader och en mer hållbar konsumtion. Arbetet med miljömärkningarna Svanen och EU Ecolabel bedöms ha hjälpt företag att producera och marknadsföra mindre miljöskadliga produkter och konsumenter att göra mer miljömässigt hållbara val i sin konsumtion. I övrigt har insatserna för att uppnå en mer hållbar konsumtion och en mer cirkulär ekonomi till stor del handlat om förberedande arbete utifrån nya uppdrag. Dessa insatser har därför ännu inte kunnat få genomslag. Regeringen gör sammantaget bedömningen att de insatser som genomförts har bidragit till en mer hållbar konsumtion.

4.4 Politikens inriktning

Spridningen av covid-19 har ytterligare skyndat på en redan snabb utveckling på konsumentmarknaderna, framför allt genom en ökad e-handel och marknadsföring i digitala kanaler. Förändringarna innebär fördelar för många konsumenter. För konsumenter med begränsade kunskaper om konsumentskyddande regler och privatekonomi, med bristande internetvana eller med begränsade kunskaper i svenska språket, kan de dock leda till svårigheter med att ta tillvara rättigheter och göra välgrundade val. Det kan i sin tur leda till att konsumenter lider ekonomisk skada, eller i värsta fall till överskuldssättning. Ett ökande intresse från konsumenter att göra mer miljömässigt hållbara val har medfört att företag i högre utsträckning gör olika påståenden om produkters miljöpåverkan i sin marknadsföring. En mer hållbar och cirkulär konsumtion är av stor vikt för att nå de miljöpolitiska målen och att granska att sådana påståenden inte är vilseledande är därför en viktig utmaning.

4.4.1 Stärkta möjligheter att ingripa vid regelöverträdelser

Regler kommer att tas fram som fr.o.m. våren 2022 ska ge tillsynsmyndigheter möjlighet att använda skarpare sanktioner när företag bryter mot centrala delar av det kon-

sumentskyddande regelverket, bl.a. när det gäller marknadsföring. Som underlag för de nya reglerna finns ett nytt EU-direktiv och förslag i ett delbetänkande från Utredningen om ett moderniserat konsumentskydd (SOU 2021:17). Samma utredning överväger frågor som rör skriftlighetskravet vid telefonförsäljning. Regeringen kommer vidare att följa Konsumentverkets arbete med att kontrollera att det konsumentskyddande regelverket efterlevs, liksom Fastighetsmäklarinspektionens arbete med den nya uppgiften att utöva tillsyn över fastighetsmäklarfirmor. För att ytterligare stärka Fastighetsmäklarinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism föreslås att myndighetens anslag ökas fr.o.m. 2022.

4.4.2 Goda möjligheter för konsumenterna att få tvister med företag prövade

Mot bakgrund av att fler konsumenterna än tidigare under senare år anmält tvister till ARN kommer regeringen att noga bevaka ärendetillströmningen till myndigheten och vid behov vidta ytterligare åtgärder för att möjliggöra en så effektiv tvistlösning som möjligt mellan konsumenterna och företagen. Vidare kommer regler tas fram som genomför ett nytt EU-direktiv om grupptalan på konsumentområdet. Bakgrunden till EU-direktivet är att globaliseringen och digitaliseringen medför risker för att konsumenterna från olika länder kan bli lurade av samma näringsidkare.

4.4.3 Säkra varor och tjänster

Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag till en EU-förordning om allmän produktsäkerhet, som syftar till att uppdatera konsumentskyddet på produktsäkerhetsområdet till de förändringar på marknaden för konsumentvaror som har skett med anledning av ny teknologi och en ökad e-handel. I samband med hanteringen av de kommande nya EU-reglerna kommer ändringar i bestämmelserna om tjänsters säkerhet, som i nuläget finns i produktsäkerhetslagen (2004:451), att övervägas med beaktande av en hemställan från Konsumentverket. Vidare kommer regeringen att följa Konsumentverkets arbete med att kontrollera att regelverket om produktsäkerhet följs av företagen.

4.4.4 Konsumentvägledning till utsatta konsumenterna

Mer sårbara grupper av konsumenterna, exempelvis äldre, unga, personer med funktionsnedsättning, språksvaga och överskuldsatta, kan vara i särskilt behov av vägledning för att hantera den snabba utvecklingen på konsumentmarknaderna, där erbjudandena ibland riktas just till dem. Utsatta konsumenterna har dock sällan kännedom om det stöd som finns att få och behöver ofta en mer personligt anpassad vägledning än vad som kan erbjudas via konsumentupplysningstjänsten Hallå konsument. Den typen av stöd hanteras ofta bäst nära konsumenten. Konsumentvägledning finns i många kommuner, men utformningen av vägledningen varierar och omfattningen har totalt sett minskat under de senaste åren. Konsumentverket har i uppdrag att identifiera och stödja samhällsaktörer som, vid sidan av den frivilliga kommunala konsumentvägledningen, har förutsättningar att hjälpa konsumenterna i särskilt behov av stöd, exempelvis det civila samhällets organisationer (Fi2020/00663).

4.4.5 Motverka överskuldsättning

Marknaden för konsumentkrediter utvecklas snabbt och många konsumenterna utnyttjar de ökande möjligheterna att ta lån och handla på kredit. Utvecklingen kan medföra problem för konsumenterna. Det kan finnas behov av förstärkningar av konsumentskyddet för att motverka risker för överskuldsättning. Europeiska kommissionen har presenterat ett förslag till reviderat direktiv om konsumentkrediter. Regeringen har för

avsikt att, parallellt med fortsatta analyser av och förhandlingar om direktivförslaget, överväga ytterligare åtgärder.

4.4.6 Miljömässigt hållbar konsumtion

Konsumenters agerande spelar en betydande roll för att uppnå en mer miljömässigt hållbar konsumtion i linje med de nationella miljö- och klimatmålen samt regeringens ambitioner i strategin för en cirkulär ekonomi. Ändamålsenlig information kan underlätta för konsumenter att göra mer miljömässigt hållbara och cirkulära val. Konsumenter har dock varierande förutsättningar att ta till sig och agera i enlighet med informationen. Regeringen kommer därför bl.a. i samband med kommande initiativ på EU-nivå att verka för att konsumenter ska få tillgång till information om varors och tjänsternas miljöpåverkan som är lätt för dem att använda och för myndigheterna att kontrollera. Regeringen kommer vidare att följa Konsumentverkets arbete med att främja spridning och vidareutveckling av information om miljömässigt hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi genom samverkan med andra aktörer som vill bidra till att sådan information sprids till konsumenter i enlighet med myndighetens uppdrag (Fi2021/00946). Vidare kommer regeringen att överväga behovet av ytterligare åtgärder med anledning av Konsumentverkets kommande redovisning av uppdraget att identifiera betydande hinder för hållbar konsumtion (Fi2020/00945).

4.4.7 Översyn av systemet för resegarantier

Konsumentskyddet i samband med resor är i grunden långtgående och i stor utsträckning harmoniserat inom EU. Till följd av den pågående pandemin har dock många konsumenter fått vänta länge på återbetalningar som de har rätt till och vissa har drabbats av att reseföretag gått i konkurs. När det gäller paketresor eller sammanlänkade researrangemang kan resenärer under vissa förutsättningar få ersättning ur det branschfinansierade resegarantisystem som administreras av Kammarkollegiet. Sverige har vid genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2302 av den 25 november 2015 om paketresor och sammanlänkade researrangemang, om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU samt om upphävande av rådets direktiv 90/314/EEG valt att inte gå längre än de EU-rättsliga reglerna, vilket innebär att ersättning bara kan betalas från resegarantisystemet vid arrangörens insolvens. Regeringen har för avsikt att se över utformningen av resegarantisystemet. I Europeiska kommissionens nya konsumentagenda aviseras en analys och en eventuell revidering av regelverket som rör konsumentskyddet i samband med resor, vilket kan påverka arbetet.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 Konsumentverket

Tabell 4.6 Anslagsutveckling 2:1 Konsumentverket

Tusental kronor

2020	Utfall	170 835	Anslagssparande	115
2021	Anslag	169 689 ¹	Utgiftsprognos	169 042
2022	Förslag	169 873		
2023	Beräknat	171 724 ²		
2024	Beräknat	173 449 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 169 873 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 169 874 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konsumentverkets förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.7 Förändring av anslagsnivån 2022–2024 för 2:1 Konsumentverket

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	169 689	169 689	169 689
Pris- och löneomräkning ²	1 537	3 403	5 141
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-1 353	-1 368	-1 381
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	169 873	171 724	173 449

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 169 873 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Konsumentverket* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 171 724 000 kronor respektive 173 449 000 kronor.

4.5.2 Allmänna reklamationsnämnden

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

2020	Utfall	53 943	Anslagssparande	-30
2021	Anslag	55 148 ¹	Utgiftsprognos	54 646
2022	Förslag	53 792		
2023	Beräknat	54 363 ²		
2024	Beräknat	54 904 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 53 792 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 53 792 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Allmänna reklamationsnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.9 Förändring av anslagsnivån 2022–2024 för 2:2 Allmänna reklamationsnämnden

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	52 148	52 148	52 148
Pris- och löneomräkning ²	1 644	2 215	2 756
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	53 792	54 363	54 904

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

Regeringen föreslår att 53 792 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Allmänna Reklamationsnämnden* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 54 363 000 kronor respektive 54 904 000 kronor.

4.5.3 Fastighetsmäklarinspektionen

Tabell 4.10 Anslagsutveckling 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

År	Utfall	2022	Anslagssparande	2024
2020	Utfall	26 202	Anslagssparande	2 350
2021	Anslag	29 884 ¹	Utgiftsprognos	29 628
2022	Förslag	30 642		
2023	Beräknat	30 987 ²		
2024	Beräknat	31 301 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 30 642 tkr i 2022 års prisnivå.

³ Motsvarar 30 642 tkr i 2022 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Fastighetsmäklarinspektionens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.11 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 2:3 Fastighetsmäklarinspektionen

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	29 884	29 884	29 884
Pris- och löneomräkning ²	258	597	906
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	500	506	511
<i>varav BP22³</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>500</i>
– <i>Motverka penningtvätt och finansiering av terrorism</i>	<i>500</i>	<i>500</i>	<i>500</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	30 642	30 987	31 301

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2021. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2023–2024 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

För att ytterligare stärka Fastighetsmäklarinspektionens arbete med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism föreslås att anslaget 2:3 *Fastighetsmäklarinspektionen* ökas med 500 000 kronor 2022. Från och med 2023 beräknas anslaget ökas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att 30 642 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Fastighetsmäklarinspektionen* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 30 987 000 kronor respektive 31 301 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Enligt fastighetsmäklarlagen (2021:516) har Fastighetsmäklarinspektionen rätt att ta ut registreringsavgifter från fastighetsmäklare i form av ansökningsavgifter och årliga avgifter.

Tabell 4.12 Offentlighetsverksamhet

Tusentals kronor

Offentlighetsverksamhet	Intäkter till inkomstittel (som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt – kostnad)	Ackumulerat resultat
Utfall 2020	24 625	585	26 202	-992	13 071
Prognos 2021	29 648	350	31 101	-1103	11 968
Budget 2022	29 648	340	31 051	1063	10 905

Källa: Fastighetsmäklarinspektionens årsredovisning för 2020.

Det positiva ackumulerade resultatet beror på att intäkterna från de årliga avgifter fastighetsmäklarna betalar till Fastighetsmäklarinspektionen har ökat snabbare än kostnaderna för myndighetens verksamhet. Regeringen följer utvecklingen.

4.5.4 Åtgärder på konsumentområdet

Tabell 4.13 Anslagsutveckling 2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

2020	Utfall	16 897	Anslagssparande	37
2021	Anslag	17 559 ¹	Utgiftsprognos	17 409
2022	Förslag	13 559		
2023	Beräknat	13 559		
2024	Beräknat	13 559		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det civila samhällets organisationer som på olika sätt främjar konsumenternas intressen samt för statsbidrag till standardiseringsarbete.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.14 Förändring av anslagsnivån 2022–2024 för 2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	17 559	17 559	17 559
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-4 000	-4 000	-4 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	13 559	13 559	13 559

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 13 559 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Åtgärder på konsumentområdet* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 13 559 000 kronor respektive 13 559 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 2:4 *Åtgärder på konsumentområdet* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 200 000 kronor för 2023 och 2024.

Skälen för regeringens förslag: Organisationer som främjar konsumenternas intressen och som får bidrag inom ramen för anslaget 2:4 *Åtgärder på konsumentområdet* kan ha behov av att planera sin verksamhet för kommande år. Beslut om sådana bidrag bör av denna anledning kunna omfatta en längre period än ett år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 2:4 *Åtgärder på konsumentområdet* ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 18 200 000 kronor för 2023 och 2024.

Tabell 4.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:4 Åtgärder på konsumentområdet

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
Ingående åtaganden	0	0	6 100		
Nya åtaganden	0	6 100	18 200		
Infriade åtaganden	0	0	-6 100	-12 100	-6 100
Utestående åtaganden	0	6 100	18 200		
Erhållet/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	18 200		

4.5.5 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter

Tusental kronor

	Utfall	Anslagssparande	
2020	4 374		
2021	4 374 ¹	Utgiftsprognos	4 374
2022	Förslag	4 374	
2023	Beräknat	4 374	
2024	Beräknat	4 374	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till utveckling av miljömärkningskriterier för konsumentprodukter och vid behov till information om märkningen. Statsbidraget betalas till Miljömärkning Sverige AB, som ansvarar för det nordiska miljömärkningssystemet Svanen och EU-miljömärket EU Ecolabel i Sverige.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.17 Förändring av anslagsnivån 2022–2024 för 2:5 Bidrag till miljömärkning av produkter**

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	4 374	4 374	4 374
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	4 374	4 374	4 374

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 4 374 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Bidrag till miljömärkning av produkter* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 4 374 000 kronor respektive 4 374 000 kronor.